Maros megye legolvasottabb napilapja!

NÉPÚJSÁG

2022. december 22., csütörtök
LXXIV. évfolyam
291. (21266.) sz.
Ára: 3 lej
(előfizetőknek 1,57 lej)

KÖZÉLETI NAPILAP

Az 1989-es forradalom évfordulóján

Fanyar megemlékezés Marosvásárhelyen

Fotó: Nagy Tibor

Szerdán délelőtt a hivatalosságok és maroknyi ember Marosvásárhelyen, a főtéren az 1989. december 22-i forradalomra emlékezett a 33. évfordulón. Több mint három évtized óta ugyanazon forgatókönyv szerint, egyre jobban fogyatkozó közönség előtt hangzik el a mai napig megválaszolatlan kérdés: ki lőtt ránk 1989. december 21-én?

Vajda György

A hivatalos ceremónia *Claudiu-Ovidiu Dobocan* tábornok, a marosvásárhelyi helyőrség parancsnokhelyettesének a fogadásával kezdődött, majd rövid ortodox és református megemlékező istentiszteletet tartottak. *Lőrincz István*, a marosvásárhelyi alsóvárosi gyülekezet lelkipásztora románul és magyarul elmondta, édesapja hat évig volt politikai fogoly, őt is többször zaklatta a szekuritáté, így érintettként tudja, milyen szörnyű

(Folytatás a 4. oldalon)

A NÉPÚJSÁG-falinanaptár kapható az újságárusoknál

Ne feledje idejében megújítani előfizetését! Ha előfizet, biztosan kézhez kapja, féláron!

Szerződést bontott a város a Brantnerrel

Marosvásárhely közhangulatát az év utolsó napjaiban nem a derű uralja. A városházán sem a szokásos laza évzáró sajtótájékoztatót tartották. A lakosság elégedetlen, mert léptennyomon szemétbe botlik, s a szemétel eláraszott város látványa elszomorító.

4.

Időskori demencia

Talán a demens idősnél is nehezebb helyzetben vannak az őt gondozó családtagok, akiknek az ápolással járó megpróbáltatások mellett szembesülniük kell azzal, ahogy szerettük fokozatosan leépül, és egyre több odafigyelést igényel.

5.

Aktuális

Határidők

Antalfi Imola

Arra gondolok, hogy ha Tekucsnál egy hét kilométeres utat 10 év alatt sem tudtak átadni a forgalomnak, és rekordok könyvébe illőnek találta ezt a média, akkor minek lehetne nevezni a marosvásárhelyi terelőút építését, Koronkától Jedden át, megkerülve Marosszentgyörgyöt, Nagyernye melletti kijárattal? A tekucsi útépítést éppen vizsgálgatja az országos útügyi vállalat, a CNAIR, és állítólag hamarosan felavatják a 7 kilométeres aszfaltburkolatot.

Közben a hírek szerint elektronikus versenytárgyalást írtak ki Szászrégen 12 km-es kerülőútjának építésére, az ajánlattétel határideje vészesen közeleg, mintegy két hónap múlva lezárul. Ennek a tervezése is rekordideig tartott, több mint egy évtizedre nyúlik vissza. Ez az út vezetné ki a nagyteherforgalmat a városból. A február 28-i határidő még nem ad optimizmusra okot, hiszen, ha lesznek ajánlatok, a már jól bevált gyakorlat szerint következnek az óvások, a hónapokig tartó huzavona. Mire szerződéskötésre kerül sor, elavul a megvalósíthatósági tanulmány, a gazdasági mutatók érvényüket vesztik, az árak kiigazításra szorulnak, mindezek „lepapírozása” ismét hónapokba, ha nem évekbe, és még több pénzbe kerül. Nemhogy egy útépítést, de egy hulladékgyűjtésre kiírt közbeszerzést is majdnem egy évtizedig lehet húzni-nyúzni, lásd az Ecolect véget nem érőnek tűnő történetét.

(Folytatás a 3. oldalon)

DECEMBER

22., csütörtök

A Nap kel
8 óra 3 perckor,
lenyugszik
16 óra 38 perckor.
Az év 356. napja,
hátravan 9 nap.

Isten éltesse!

Ma **ZÉNÓ** és **ANIKÓ**, holnap **VIKTÓRIA** napja.
VIKTÓRIA: latin mitológiai eredetű, jelentése: győzelem. (Victoria a latin mitológiában a győzelem istennője.)

IDŐJÁRÁS

Felhős idő, ködképződés
Hőmérséklet
max. 2 °C
min. -6 °C

VALUTAÁRFOLYAM
BNR – 2022. december 21.

1 EUR	4,9023
1 USD	4,6165
100 HUF	1,2179
1 g ARANY	269,1794

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!
Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0265/268-854.

Szolgálati lakások Pókában

Lehetőség a letelepedésre

Pedagógusok és egészségügyi dolgozók számára épülnek szolgálati lakások a közeljövőben a Marossárpatak községhez tartozó Pókában. A beruházásról Kozma Barna **polgármester nyilatkozott lapunknak.**

Nagy Székely Ildikó

Fotó: Nagy Tibor (archív)

– A napokban írtam alá Bukarestben az Országos Helyreállítási Terv keretében benyújtott és megnyert pályázat támogatási szerződését. A községünkben dolgozó tanügyi és egészségügyi alkalmazottak számára építünk négy-öt szolgálati lakást a pókai kultúrotthon melletti, rendkívül rossz állapotban lévő épület helyére, ami az önkormányzat tulajdonában van.

– Mit jelent ez a beruházás a közösség számára?

– Sárpatak községben nagyon sok az ingázó pedagógus, ezt mutatja az is, hogy a jövő évre közel 96 ezer lejt kell elkülönítenie a helyi költségvetésből az önkormányzatnak az oktatók utazási költségeinek megtérítésére. A szolgálati lakásokkal lehetőséget adunk az érintett tanítóknak, tanároknak, hogy letelepedjenek a községben, és persze ugyanez érvényes az egészségügyben dolgozókra is. Jelenleg két családorvosunk van, mindketten a városból járnak be rendelni. Természetesen az, hogy milyen arányban foglalják el egészségügyi, illetve tanügyi alkalmazottak a lakásokat, az igénylésektől függ. Meggyőződésem, hogy például egy pedagógus többet tehet egy közösségért, ha annak a részévé válik, bár nálunk az ingázó oktatók is teljes elköteleződéssel viszonyulnak a községhez. Az építkezést a bontás előzi meg, nem utolsósorban ez is Póka és Sárpatak javát szolgálja, hiszen eltüntetünk egy romhalmazt, és egy olyan épületet emelünk a helyére, ami a környezetet is szebbé teszi.

– Legjobb esetben mikorra várható a konkrét építkezés rajtja?

– Az elkövetkezőkben a kivitelezési terv készül el, amit engedélyeztetni kell, majd, ha ez megtörtént, kiírhatjuk a versenytárgyalást a kivitelezésre. Köztudott, hogy a folyamatot legtöbbször az eredményhirdetés utáni óvások késleltetik. Ha ezúttal mégsem adódna ilyen jellegű akadály, talán jövő ősszel elkezdődhetne a munkálat.

Megyei hírek

Kedvezménykártya nagycsaládosoknak online is

A marosvásárhelyi önkormányzat kedvezménykártyával segíti a nagycsaládosok szabadidős tevékenységeinek kiadásait. A program keretében a családok 50%-os kedvezményben részesülnek a következő helyszínekre való belépéskor: az állatkertbe, a Víkendtelepre, a Mircea Birău városi uszodába, a Művész moziba és a nyári színpadra. A legalább három gyermeket nevelő családok támogatási kérelme mostantól online is igényelhető. Idén közel 360 személynek bocsátott ki kedvezménykártyát az önkormányzat.

Versenytárgyalás a szászrégeni terelőút építésére

Felkerült az elektronikus közbeszerzési rendszerbe (SEAP) a Szászrégen 12 km-es kerülőútjának kivitelezésére kiírt versenypályázat. A jelentkező cégek 2023. február 28-ig nyújthatják be ajánlataikat. Mint ismeretes, több mint egy évtizede tervezik annak a terelőútnak a megépítését, amely a nagyteherforgalmat Marosvásárhely és Maroshévíz között kivezeti a városból. A tervek szerint a beruházás értéke meghaladja a 645 millió lejt. A tervet a Nagy infrastruktúra operatív programon keresztül finanszírozzák, az útügyi hatóság (CNAIR) támogatásával.

Forgalmi változás a Győzelem téren

Marosvásárhelyen a Győzelem tér (főtér) irányából érkező járművezetők a Cuza Vodă utca kereszteződésénél kötelezően jobbra kell forduljanak. Tilos az áthaladás a Győzelem tér és a Liviu Rebreanu utca közötti kereszteződésben, amelyet lezártak. Felkérik a járművezetőket, hogy vegyék figyelembe a közlekedési jelzőtáblákat, és vezessenek óvatosan.

Felhívás digitális kiállításon való részvételre

A Studium–Prospero Alapítvány idén ismét bemutatkozási lehetőséget szeretne teremteni azon egészségügyi dolgozóknak, akik hivatásuk, szakmájuk művelése mellett szabadidejükben alkotótevékenységet is folytatnak valamely kreatív dekoratív, képző- és iparművészeti ágazatban, feltöltődés, kikapcsolódás céljából. Az alkotó orvosokat, gyógyszerészeket, asszisztenseket olyan oldalukról kívánják bemutatni, amely a nagyközönség előtt kevésbé ismert. A tárlat évenkénti megszervezésével hagyományt szeretnének teremteni. Jelentkezési határidő: január 2. Technikai, formai és tematikai megkötés nincs. A beérkező alkotások reprodukciói helyet kapnak a Studium Hub látványkávézójában január 15–22. között, a Kultúra hete programsorozat részeként megtekinthető tárlaton, melynek ünnepélyes megnyitójára a román kultúra napján, január 15-én kerül sor. A művek a kávézó falain elhelyezett digitális képernyőkön kerülnek bemutatásra. Az érdeklődők további információkat az office@studium.ro e-mail-címen vagy a 0745-367-616-os telefonszámon kérhetnek.

Hírszerkesztő: Kaáli Nagy Botond

RENDEZVÉNYEK

Találkozások

December 22-én, csütörtökön, ma 18 órától a marosvásárhelyi Vártemplomban kiállítással egybekötött kottabemutatóra kerül sor. A Makkai Gyöngyvér Egynemű vegyeskari művek című kötetében megjelenő kórusműveket Nagy Annamária illusztrálta. Az istentisztelet után az illusztrációk kiállítása mellett a közönség egy rövid zenei előadást is meghallgathat, amelyen a szerző műveiből adnak elő. Fellépnek: Madaras Ildikó és Suba László (ének), a marosvásárhelyi Vártemplom Musica Humana női kamarakórusa – vezényel Sikó Szidónia –, Lokodi Lehel (orgona), Szőnyi Márta és Makkai Gyöngyvér (zongora).

Karácsonyi ökumenikus istentisztelet és békelángosztás

A Romániai Magyar Cserkészszövetség december 23-án, pénteken Karácsonyi istentisztelet és békelángosztás címmel tartja Maros körzeti rendezvényét a marosvásárhelyi Vártemplomban. Az ökumenikus (négy felekezeti) istentisztelet 18 órakor kezdődik, az eseményen fellépnek Maros megye cserkészcsapatai.

Téli csodaházikó – Csillagcsengő

Téli csodaházikó sorozata részeként a Csillagcsengő című, Kovács András Ferenc versei alapján összeállított zenés gyermekműsort mutatja be december 23-án, pénteken 18 órakor a Tompa Miklós Társulat a Nemzeti Színház Nagytermében. A sorozat projektvezetője Benő Kinga, zeneszerző Apostolache Zénó, díszlet- és jelmeztervező Lukács Vanda. Közreműködik a Marosvásárhelyi Művészeti Szaklíceum második és harmadik osztályos diákjainak kórusa. Kórusvezető Fülöp Klára. Jegyek a színház nagytermi jegypénztáránál válthatók (hétfőtől péntekig 9–19 óra között, tel.: 0365-806-865), a helyszínen előadás előtt egy órával, online pedig a Biletmaster honlapján.

A Boróka néptáncegyüttes karácsonyi műsora

A marosvásárhelyi Boróka néptáncegyüttes karácsonyi műsora december 23-án 18 órától tekinthető meg a Maros Művészegyüttes előadótermében. A gálaműsoron minden korcsoport előadja, amit ebben az évben tanult. A legkisebb és legújabb Apró Morzsák, a picit tapasztaltabb Morzsák, a középcsoport és a nagycsoport is megmutatja, mit tud. Népi gyermekjátékokat, nyárádmenti, pálpataki, vajdaszentiványi és mezőségi koreográfiát láthatnak a nézők, mindegyikre tiszta szívvel és hatalmas odaadással készültek a borókások – tájékoztatott Varró Huba, a Boróka néptáncegyüttes vezetője. Díszvendég Codoba Florin magyarpalatkai hagyományőrző zenész, muzsikál a Maros Művészegyüttes zenekara.

Hahota-bemutató

A Hahota színtársulat december 28-án, szerdán este 7 órától bemutatja a Megette a fene az egészet című szilveszteri kabaré-előadását Marosvásárhelyen, a Maros Művészegyüttes előadótermében. További előadások: december 29-én, 30-án és 31-én este 7 órától, valamint január 2-án, 3-án, 4-én, 5-én, 6-án, 7-én és 8-án este 7 órától. Fellépnek: Puskás Győző, Gönczy Katalin, Cseke Péter, Halmágyi Éva, Szőlősi P. Szilárd, Kelemen Barna és Jakab Bodoni Ildikó. Rendező: Kovács Levente. Jegyek kaphatók a Maros Művészegyüttes és a Kultúrpalota jegypénztáránál, valamint a World Travel Shop utazási irodában (Aurel Filimon utca 17. szám).

Kedves olvasóink!

Hirdetési irodánk nyitvatartása karácsonykor a következőképpen módosul:
– december 23., péntek, december 24., szombat és december 25., vasárnap: **ZÁRVA**
– december 26., hétfő: 10-13 óra között.
A december 23-i, műsormellékletet tartalmazó lapszám után a következő *december 27-én, kedden* jelenik meg.
Időközben a sürgős apróhirdetéseket (gyászjelentés, részvétnyilvánítás, megemlékezés) megjelentethetjük a Népújság online változatában.
Telefon: 0728-082-259.

Népújság

NÉPÚJSÁG
ÖNÁLLÓ MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ: Karácsonyi Zsigmond
LAPSZERKESZTŐK: Antalfi Imola, Benedek István

MUNKATÁRSAK: Antalfi Imola, Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálosy Piroska, Vajda György. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Kiss Éva.
TÖRDELÉS: Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi.
FŐKÖNYVELŐ: Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emília.
Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, **e-mail:** reklam@e-nepujsag.ro.
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujsag.ro **E-mail:** nepujsag@e-nepujsag.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780 és tel/fax: 0265-266-270. **Nyomda:** Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, postásoknál és a szerkesztőségben: 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15 óra, péntek: 9–14 óra, szombat, vasárnap: zárva.

642357800069
ISSN 1220–3475 (print);
ISSN 1584–3238 (online)

Engedély a negyedik magyar–román gyorsforgalmi útkapcsolat létrehozására

Megkapta az engedélyt Bukarestben a negyedik gyorsforgalmi útkapcsolat létrehozása Magyarország és Románia között, ami rendkívül fontos, ugyanis az összeköttetés javítása mindenkinek hasznára válik – jelentette be szerdán Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter.

A Külgazdasági és Külügyminisztérium közleménye szerint a tárcavezető az idei év utolsó kormányüléséről bejelentkezve arról számolt be, hogy magyar oldalon az M44-est hosszabbítják Békéscsabától az országhatárig, Romániában pedig a már korábban kijelölt határmetszési ponttól Nagyszalontáig vezető gyorsforgalmi út kapcsolódik majd az Arad–Nagyvárad autópályába.

Üdvözölte a román kormány előző napi döntését, és hangsúlyozta, hogy mindent meg fognak tenni a lehető leggyorsabb megvalósítás érdekében.

Kiemelte, hogy a magyar hatóságok már elkészítették a térség fejlesztési tervét, és elmondta, hogy a határellenőrzési infrastruktúrát a román fél építi a saját oldalán, az erről szóló államközi megállapodást valamikor majd tavasszal fogják aláírni.

„Magyarország és Románia fontos partnerei egymásnak minden szempontból, a határátkelés lehetőségének még gyorsabbá, még kulturáltabbá és sűrűbbé tétele mindkét országnak érdeke” – szögezte le.

Szijjártó Péter rámutatott, hogy 2010-ben egyetlen gyorsforgalmi útkapcsolat sem volt Magyarország és Románia között, mára kettő működik, a harmadik pedig épül csengeri átkelési ponttal, az M49-es út meghosszabbításával, és most jóváhagyták a negyediket is.

Hangsúlyozta, hogy az összeköttetések bővítése jelenleg különösen fontos, miután az Európai Unió egy tagállami vétó következtében, „az idei év egyik legszégyenteljesebb döntésével” ismét elutasította a szomszédos ország felvételét a schengeni övezetbe.

Mint közölte, ez magyar érdek is lett volna, ugyanis tíz olyan határátlépési pont is van, amely kizárólag hétvégén tud nyitva tartani az ellenőrzési infrastruktúra hiányossága miatt, s ezeket csatlakozás esetén korlátlanul megnyithatták volna.

„Ha két ország között az összeköttetések sűrűbbek, akkor az jobb a két országnak, mindkettő profitál belőle” – fogalmazott a miniszter. *(MTI)*

Sztrájkolnak a mentők Angliában és Walesben

Sztrájkot kezdtek szerdán az angliai és a walesi mentőszolgálatok alkalmazottai, miután a kormány nem teljesítette bérkövetéseiket. A sztrájk egyes térségekben már éjfélkor elkezdődött, de országosan kedd délre teljesedett ki, amikor a brit állami egészségügyi szolgálat (NHS) szinte összes angliai és walesi ellátási körzetében beszüntették a munkát a mentők, helyszínektől függően 24, illetve 12 órára.

Észak-Írországban már a múlt héten sztrájkoltak a mentők, Skóciában pedig éppen szerdán utasították el a helyi szakszervezetek a skót kormány béremelési javaslatát, de sztrájkról egyelőre nem döntöttek.

Az Angliára és Walesre kiterjedő szerdai mentősztrájk előzményeként a brit kormány átlagosan 4,75 százalékos béremelést hagyott jóvá az NHS munkavállalóinak, köztük a mentőknek, a szakszervezetek azonban az inflációnál nagyobb mértékű emelést követelnek.

A brit statisztikai hivatal (ONS) legfrissebb adatai szerint a tizenkét havi összevetésben számolt fogyasztói infláció novemberben 10,7 százalék volt, de egy hónappal korábban 11,1 százalékos éves inflációt mértek Nagy-Britanniában.

Az októberi infláció több mint négy évtizedes rekord volt.

A mentőszakszervezetek a jelenlegi tizenkét havi inflációt négy százalékponttal meghaladó béremelést szeretnének elérni, de a kormány erre jelenleg nem mutat hajlandóságot, arra hivatkozva, hogy ekkora kiadási többletet nem bírna el az egészségügyi költségvetés.

A szerdai sztrájkra kidolgozott szabályok alapján a mentők közvetlen életveszély esetén a munkabeszüntetés alatt is kivonulnak, de a kormány felhívta a kevésbé sürgős ellátást igénylők figyelmét arra, hogy számukra a sztrájk idején nem garantált a mentőszolgáltatás.

Az egészségügyi minisztérium kérte a lakosságot, hogy a szerdai sztrájknapon lehetőleg tartózkodjon a fokozott sérülési veszéllyel járó tevékenységektől, például az intenzív sportolástól, és autóba is csak azok üljenek, akiknek ez feltétlenül szükséges.

Az NHS angliai orvosigazgatója, Sir Stephen Powis a BBC rádiónak nyilatkozva úgy fogalmazott: szerdán lehetőleg „senki ne igya magát olyan részegre, hogy a sürgősségi osztályon kössön ki”. A brit kormány a fegyveres erők 750 tagját helyezte készenlétbe a sztrájkoló mentők pótlására, közülük 150-et képeztek ki mentőautók vezetésére.

A mentőautókat vezető katonák azonban nem használhatják a megkülönböztető jelzéseket, tilos jelzésen sem haladhatnak át, és nem vehetnek részt a közvetlen betegellátásban.

Nagy-Britannia évtizedek óta példátlan sztrájkhullámot él át ezekben a hetekben, mindenekelőtt a megélhetési költségek meredek emelkedése miatt.

Az elmúlt napokban sztrájkoltak a vasutasok, a tanárok, a kórházi ápolók és a buszsofőrök.

A vasúti dolgozók újabb sztrájkra készülnek, amely ezúttal szinte a teljes karácsonyi és újévi időszakra kiterjed.

A brit határőrizeti szolgálat alkalmazottai is többnapos, szintén az egész karácsonyi és újévi időszakot érintő sztrájkot hirdettek a legnagyobb brit repülőtereken. A szolgálat látja el az útlevél-ellenőrzési feladatokat is a határátlépő pontokon, és a brit kormány a szokásosnál hosszabb várakozási időre, fennakadások lehetőségére figyelmeztette a sztrájk idején Nagy-Britanniába készülő utazókat. *(MTI)*

Nyolc ország kap uniós támogatást energiahatékonyságot javító beruházásokhoz

Az Európai Bizottság 4,11 milliárd eurót folyósított nyolc kedvezményezett ország, köztük Magyarország energiarendszereinek korszerűsítéséhez, az energetikai ipar, a feldolgozóipar, a közlekedés és a mezőgazdaság üvegházhatásúgáz-kibocsátásának csökkentéséhez, valamint az energiahatékonyság javításához – tájékoztatott a brüsszeli testület szerdán.

Az uniós bizottság közleménye szerint 61 beruházás részesül a támogatásban, Horvátország 119,8 millió euró, Csehország 1,34 milliárd euró, Észtország 62,4 millió euró, Magyarország 74,3 millió euró, Litvánia 85 millió euró, Lengyelország 643,2 millió euró, Románia 1,39 milliárd euró és Szlovákia 399,5 millió euró finanszírozáshoz jut.

A kiválasztott beruházások a megújuló energiaforrásokból történő villamosenergia-termelésre, az energiahálózatok korszerűsítésére és az energiaágazat, az ipar, az épületek és a közlekedés energiahatékonyságára összpontosítanak, valamint hozzájárulnak a széntermelés alacsonyabb szén-dioxid-intenzitású tüzelőanyaggal való felváltásához.

Az Európai Unió modernizációs alapjából származó forrásokból Magyarországon a gyártási folyamatok optimalizálása, digitalizálása és automatizálása terén végzett beruházások kapnak támogatást a villamosenergia-fogyasztás csökkentése érdekében. Az uniós modernizációs alap a megújuló energiaforrásokból előállított energia termelésébe és felhasználásába, az energiahatékonyságba, az energiatárolásba, az energiahálózatok, köztük a távfűtés, a csővezetékek korszerűsítésébe, valamint a szénfüggő régiókban a méltányos átállásba történő beruházásokat támogatja. *(MTI)*

A Mol Románia befejezte az autópályák melletti töltőállomások építését

A Mol Románia befejezte 14 autópálya melletti töltőállomás építését, ezek létrehozásáról tavaly év elején kötött koncessziós szerződést a romániai közúti infrastruktúrát kezelő országos társasággal (CNAIR) – közölte a társaság szerdán.

A közlemény szerint az A1-es autópálya Nagylak és Nagyszeben közötti dél-erdélyi szakaszán Marosillyén (Ilia), Alvincen (Vinţu de Jos), Kelneken (Calnic), Bégaszuszányon (Susani) és Vadpatakon (Bateşti) épült mindkét menetirányban egy-egy töltőállomás. Emellett Murfatlar közelében a Bukarestet Konstancával összekötő A2-es autópályára épült két töltőállomás, legutóbb pedig az A1-es autópálya Bukaresttől a Kárpátok hegyláncai felé tartó szakaszán épült meg a Piteşti közelében lévő Prundun két töltőállomása. A beruházás értéke körülbelül 28 millió euró. Az új töltőállomásokon a többtermékes töltőszigetek mellett egy AdBlue- és egy autógáz-(LPG) töltő, valamint az elektromos járművek számára Mol Plugee ultragyors töltők is rendelkezésre állnak – írták.

A töltőállomások mindegyikén található Fresh Corner falatozó, nyolcban (Prundu, Murfatlar, Alvinc, Marosillye) az ügyfelek Fresh Corner éttermekben választhatnak meleg ételek széles kínálatából. Néhány töltőállomáson irodahelyiséget is létrehoztak, amelyben ingyenes wifi, kivetítő és képernyő áll rendelkezésre az utazás ideje alatt esedékes megbeszélések, tárgyalások lebonyolításához – ismertették.

A szolgáltatási területhez mindegyik helyszínen kiterjedt parkoló tartozik, amelyet teherautók és lakókocsik is igénybe vehetnek. Utóbbiak vezetői számára kóddal nyitható zuhanyzók állnak rendelkezésre. A Mol csoport leányvállalata 25 éve van jelen a romániai piacon, ahol jelenleg 259 töltőállomást, két üzemanyag-lerakatot és egy LPG terminált működtet. *(MTI)*

Ország – világ

Vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettség

Kihirdette szerdán Klaus Iohannis államfő a törvényt, amely vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettséget ír elő az országos sportszövetségek, a Román Olimpiai és Sportbizottság, illetve a Román Paralimpiai Bizottság elnökei, alelnökei, főtitkárai, gazdasági igazgatói és/vagy kincstárnokai számára. A jogszabály a közszereplők feddhetetlenségének kritériumait szabályozó 2010/176-os törvényt, illetve az Országos Feddhetetlenségi Ügynökség (ANI) létrehozásáról, megszervezéséről és működéséről szóló 2007/144-es törvényt módosítja és egészíti ki. *(Agerpres)*

Kezdődik a téli vakáció

A tanév rendje szerint a csütörtöki tanórák után kezdődik a tanulók január 8-áig tartó téli vakációja. A következő szünidő a február 6–26. közötti időszaknak a megyei tanfelügyelőségek által kijelölt hetében lesz. Ez az első tanév, amelyben öt oktatási modul váltja egymást, öt vakációval. Az Iskola másként hetet és a Zöldhetet február 27. és június 16. között tartják az iskolákban, a tanintézetek által kijelölt időszakban. *(Agerpres)*

Gyógyszerexport-korlátozás

Alexandru Rafila egészségügyi miniszter kedden kijelentette, a tárca vizsgálja annak lehetőségét, hogy ideiglenesen korlátozzák bizonyos gyógyszerek, köztük a gyermekeknek szánt antibiotikumok és az onkológiai készítmények exportját. Elmondta, a minisztérium az Országos Egészségbiztosítási Pénztárral (CNAS) közösen kidolgozza a gyógyszerek árképzési módszertanát. Ezzel meg akarják előzni, hogy kereskedelmi okokból eltűnjenek a piacról bizonyos készítmények. „A termékek eltűnnek a piacról, mert nem versenyképesek, és nem reálisak azok az árak, amelyeken Romániában eladják őket” – magyarázta Rafila. *(Agerpres)*

Kutyakölyköket csempésztek

Okmány nélküli kutyakölyköket találtak a magyar pénzügyőrök egy román rendszámú furgonban az M7-es autópálya Fejér megyei szakaszán – közölte a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) szerdán. A NAV tájékoztatása szerint a hét buldog jellegű kutyát állatszállító dobozban, víz nélkül vitte egy román férfi egy utánfutós furgon rakterében. A Romániából érkező, Olaszországba tartó sofőr az igazoltatáskor semmilyen dokumentumot nem tudott felmutatni az alig hathetes állatokról, ezért a NAV munkatársai értesítették a kormányhivatal hatósági állatorvosát, aki megállapította, hogy a kölyköknek nincs oltásuk, csipjük és állatútlevelük sem, okmány hiányában és a koruk miatt nem szállíthatók – írta a NAV. A román férfi azonnal lemondott a kiskutyákról, amelyeket ezután egy magyarországi alapítvány fogadott be. *(MTI)*

Fejleszt a hadsereg

Pilóta nélküli, taktikai-operatív repülőgép-rendszerek beszerzéséről írt alá keretmegállapodást kedden a román védelmi minisztérium (MAPN) az izraeli Elbit Systemsszel. A MAPN közleménye szerint az öt éven belül leszállítandó hét Watchkeeper X típusú robotrepülőgép-rendszer teljes beszerzési költségét héa nélkül 1,89 milliárd lejben határozták meg. A védelmi minisztérium az ukrajnai háborúban hírnevet szerzett, pilóta nélküli török repülőket is akar vásárolni: szeptember elején három darab, egyenként hat harci drón távirányítását ellátó, Bayraktar TB2-es típusú repülőgéprendszer beszerzésére kért előzetes jóváhagyást a parlamenttől. *(MTI)*

Határidők

(Folytatás az 1. oldalról)

A Koronka–Jedd–Ernye terelőút építését nagyon fel kellene gyorsítani. Aki a megyeszékhelyre ingázik Szászrégen irányából, az naponta nem túl kedvesen gondol illetékesékre, miközben araszol a forgalomban, avagy idegeket borzoló sebességgel húznak el mellette a soktonnás kamionok. A Novi 7-be érve pedig bedugul mindkét sáv a Petromig, onnan pedig a főtérig. A szóban forgó terelőút ugyanis nemcsak a nehézforgalomnak a lakott területről való kivezetését oldaná meg, Gernyeszegtől Vásárhely felé sokan vennék igénybe, azok, akik a Tudor irányába tartanak, hiszen nem kellene átszelni a várost.

A 2014 óta zajló „építkezésnek” állítólag majdnem a 35 százalékát elvégezte az a kivitelező, amellyel közös megegyezéssel bontott szerződést a megrendelő, miután az elvégzett munkát kifizette. Így aztán a Copisa Constructora Pirenaica 2017-ben kivonult, más pedig még nem vonult be.

Ütemterv van, határidők vannak, például ajánlattételre 2020. augusztus 8. volt (csak éppen senki nem jelentkezett). 2021-ben megkezdték a dokumentáció felülvizsgálatát, a határidő 2023 (nem kevesebb mint 40 hónap kell ehhez!). Gondolni sem merek rá, hogy mennyi idő kell a műszaki terv elkészítésére, a sokféle engedély beszerzésére, míg az első kapavágás megtörténhet, és ténylegesen építeni nem kezdenek…

Továbbra is szemetes Marosvásárhely

Szerződést bontott a város a Brantnerrel

Marosvásárhely közhangulatát az év utolsó napjaiban nem a derű uralja. A városházán sem a szokásos laza évzáró sajtótájékoztatót tartották. A lakosság elégedetlen, mert léptennyomon szemétbe botlik, s a szemétel eláraszott város látványa elszomorító. Köztudott, hogy az utcai takarításra a város kötött szerződést a Brantner Servicii Ecologice Kft.-vel, míg a háztartási hulladékgyűjtésre az Ecolect szerződött a Brantner Veres céggel. A helyzet tarthatatlansága miatt Soós Zoltán **polgármester bejelentette: az elfogadhatatlan szolgáltatás miatt felbontották a szerződést a Brantner Servicii Ecologice Kft.-vel. A háztartási hulladék gyűjtésére kötött szerződés nem a város „asztala", mert azt nem a város kötötte meg, mégis egyesek a polgármesteri hivatalt és a polgármestert teszik felelőssé a kialakult helyzetért.**

Mezey Sarolta

– Mint minden marosvásárhelyi, magam is fel vagyok háborodva, dühít, hogy sem az utcai takarítás, sem a háztartási hulladék ügyében nem rendeződött a helyzet a szolgáltatóval. Mint ismeretes, a város egyetlen szerződés ügyében tud eljárni, ez az utcai takarításra vonatkozik. A háztartási hulladékra vonatkozó szerződést az Ecolect közösségi társulás kötötte. A város részvényes, de a társulásban 18 önkormányzat szerepel, a döntés nem csak a városé. Ennek ellenére mindenki a városvezetést hibáztatja. Ilyen esetben ez érthető is, de fontos megjegyezni, hogy a szerződés sorsa az Ecolect vezetőségének kezében van. Marosvásárhelynek egyetlen lehetősége van ebből „kiugrani": ha a közegészségügyi igazgatóság sürgősségi helyzetet jelent. A hatóság három héttel ezelőtt közölte, hogy ez még nem indokolt Marosvásárhelyen. A lakosság ítélje meg, igazuk van-e vagy sem. Kedden újból benyújtottuk a dokumentációt, várjuk a választ – fogalmazott Soós Zoltán, majd hozzátette:

– Egyes politikusok úgy tesznek, mintha nem értenék, hogyan kerültünk ebbe a helyzetbe, miközben november 4-éig a háztartási hulladék elszállítása nem volt probléma Marosvásárhelyen. Kedden bejelentettük, hogy a marosvásárhelyi közterületek takarítására vonatkozó, az önkormányzat és a Brantner Servicii Ecologice Kft. közötti szerződést felbontottuk. Kedden értesítettük a céget a szerződésbontásról. A cég még 30 napig köteles takarítani a közterületet – már amennyire eddig is megtette –, amíg az új szolgáltató belép – fogalmazott a polgármester.

Új szolgáltató veszi át a közterület-takarítást

A szerdai tanácsülésen sürgősségi tanácsi határozattal felkérték a tanácsot, hogy hatalmazza fel a polgármesteri hivatalt, hogy sürgősségi eljárással egy héten belül új szolgáltatót hívjon be Marosvásárhelyre, hogy az ünnepek végén megkezdje a nagytakarítást, annál is inkább, mivel az ünnepek alatt sokkal több hulladék gyűl össze a városban.

Fotó: Nagy Tibor

A polgármester azt nyilatkozta, hogy mindent megtesznek a krízishelyzet elhárítására.

Újságírói kérdésre válaszolva Soós Zoltán elmondta, hogy a város három ajánlatot kapott az utcai takarításra. A nyertes céget arra fogják kérni, hogy sürgősen tegyen rendet a városban, takarítsa össze a lerakók körül felgyűlt szemetet, az illegálisan lerakott hulladékot, s tisztítsa meg a zöldövezetet is.

Marosvásárhely a hulladékgyűjtési szerződés felbontását is megszavazza

Ami a háztartási hulladékot illeti, a polgármesteri hivatal „keze meg van kötve". Kizárólag bírságolni tud. A szolgáltatás megkezdése óta 5200 ellenőrzést végeztek, 415 bírságot róttak ki, összesen 830 ezer lej értékben. A bírságok kirovása folytatódik.

– Novemberben kezdeményeztem a hulladékgyűjtési szerződés felbontását is. Közeledik a december 28-i határidő, amikor lejár a cégnek adott 30 napos türelmi idő, s akkor az Ecolect közgyűlése hivatott dönteni, hogy felbontja-e a szerződést vagy sem. A városnak egyetlen szavazata van, de garantáltan élni fog vele, s a szerződés felbontására szavaz – fogalmazott Soós.

A sajtótájékoztatón szó esett még a Tudor negyed- és a városközpont közötti kerékpárút projektjéről, valamint a vegyi kombinát ülepítőjének rehabilitációjáról. Ezekről a későbbiekben számolunk be.

Fanyar megemlékezés Marosvásárhelyen

Fotó: Nagy Tibor

(Folytatás az 1. oldalról)

rendszernek vetett véget a forradalom, amelynek Marosvásárhelyen hat halálos áldozata és számos sebesültje volt. Majd a közelgő ünnepek alkalmából békességre és szeretetre szólította fel a jelenlevőket, hogy közösen őrizzük meg a szabadságot, amelyet harminchárom évvel ezelőtt kivívtunk.

Az istentiszteletet követően felszólalt *Hamar Alpár Benjámin*, a December 22. Egyesület elnöke, aki csalódottságát fejezte ki, mivel szerinte a rendszerváltás után a mindenkori hatalom figyelmen kívül hagyta a forradalom eszméjét.

A szabadságot még ma is porcióra adják – mondta, majd hozzátette, két évvel ezelőtt Nicolae Ciucă hadügyminiszter elnézést kért a hadsereg nevében mindazért, ami az 1989-es forradalomkor történt, ezzel szemben nemrég, miniszterelnökként egy volt rendőrt nevezett ki Maros megye egyik alispánjának. A hatóságok semmibe veszik a forradalmárokat. Ezt tükrözi az is, hogy a megemlékezés idejére nem zárták le a közúti forgalmat a főtéren, és a marosvásárhelyi eseményeknek emléket állító keresztek mellé helyezték az Erdélyi Iskola szoborcsoportot, amelynek szerinte más helyet kellett volna találni. Ugyanakkor az 1990-es években a forradalmár mártíroknak felállított emlékművet sem cserélték ki, más városokban monumentálisabb, az áldozatokhoz méltó köztéri alkotásokat emeltek. Ma sem tudjuk, hogy ki lőtt ránk 1989. december 21-én, majd hozzátette: mindez hűen tükrözi a román politikai elit viszonyulását az 1989-es forradalomhoz.

Viorel Vuţă, az 1989-es Román Forradalom Identitása Egyesület vezetője visszaemlékezett a harminchárom évvel ezelőtti eseményekre. Elmondta, hogy 1989. december 21-én 9 órakor az Imatex egyik csarnokában összegyűjtötte a munkásokat az RKP üzemi titkára, hogy elítéljék a napokkal azelőtti temesvári eseményeket. A párttitkárt félbeszakította Viorel Vuţă, felfedve a valós temesvári helyzetet, eseményeket. Eldöntötték, hogy levelet fogalmaznak meg, amiben jelzik elégedetlenségeiket, és elküldik az RKP Maros megyei pártbizottságától Bukarestbe, az RKP Központi Bizottságához. Ezzel szemben pár óra múlva megjelent a gyárban a Maros megyei pártbizottság elnöke öt civil ruhás szekussal, hogy a gyár igazgatójának, Moldovan Dorinnak az irodájába tárgyalni hívják a kezdeményezőt. Nyilvánvalóan le akarták tartóztatni. Ennek a megakadályozására ismét összegyűltek a munkások a gyárcsarnokban, majd 1, fél 2 óra körül kivonultak a gyár, utána pedig a szomszédos egykori vállatok (IRA, Vinalcool, Metalotehnica) elé. Így alakult ki a Dózsa György utcában az a népes csoport, amely a főtér irányába vonult, áttörve a Metalotehnicánál, az Állomás tér közelében, a Furnica lépcső körül és az egykori telefonpalotánál felállított rendőrzárlatot. Miután a forradalmárok egy csoportja a legnagyobb marosvásárhelyi lakónegyed, a Tudor lakóit is felszólította, hogy csatlakozzanak a tiltakozókhoz, a megyei pártbizottság székháza (ma prefektúra) előtt gyülekeztek, ahol vízágyúkkal fogadták a tömeget. Estére mintegy 10.000 ember gyűlt össze a főtéren, 21 óra körül eldördültek a fegyverek. A sortűzben, mint ismeretes, hatan meghaltak, több tízen megsebesültek, és elkezdődtek a letartóztatások. Másnap ismét kivonult a tömeg a pártbizottság elé, és a diktátor bukaresti meneküléséig kitartott – hallhattuk a visszaemlékezést.

A felszólaló azzal zárta beszédét, hogy a forradalom eszméjét minden romániai politikai osztály lábbal tiporta. „Egy igazságos rendszert álmodtunk, de csalódnunk kellett" – tette hozzá a szervezet elnöke, majd ő is felhívta a figyelmet, hogy eddig nem sikerült Marosvásárhelyen az eseményhez és az áldozatokhoz méltó emlékművet állítani.

A felszólalásokat követően a jelen levő hivatalosságok (a helyőrség, a prefektúra, a polgármesteri hivatal, a megyei tanács és a forradalmárszervezetek képviselői) megkoszorúzták az emlékművet. Az elöljárók az idén helyetteseiket jelölték ki képviselőjükként – talán nem véletlenül.

Volt egyszer egy forradalom

HARMÓNIA
Egészség – életmód – otthon

Szerkesztette: Menyhárt Borbála

Időskori demencia

Nemcsak a beteget, az egész családot megviseli

Idősekkel dolgozó szakemberek jelzik, de talán a saját környezetükben is sokan tapasztalják, hogy egyre gyakoribb az időskori demencia. A statisztikák szerint Romániában 35 ezer személyt diagnosztizáltak demenciával, országos viszonylatban a becsült szám 300 ezer körül mozog. Azonban talán a demens idősnél is nehezebb helyzetben vannak az őt gondozó családtagok, akiknek az ápolással járó megpróbáltatások mellett szembesülniük kell azzal, ahogy szerettük fokozatosan leépül, és egyre több odafigyelést igényel. Elsősorban őket szólította meg a Demenciabarát ünnepek **témájú Alzheimer Café, amit az elmúlt héten a Gyulafehérvári Caritas Teréz Anya Idősek Nappali Foglalkoztató Központjában szerveztek meg. Ennek apropóján a demencia különböző vetületeiről, az Alzheimer Café céljairól** Szigyártó Adrienn **és** Cosma István **pszichológusokkal, a Teréz Anya Központ szakembereivel beszélgettünk.**

Menyhárt Borbála

A Romániai Alzheimer Szövetség 2021-es adatai szerint közel 300 ezerre becsülik Romániában a demenciával élők számát, ebből 35 ezer személy diagnosztizált, és sajnos 13% alatt van azoknak a száma, akik eljutnak orvoshoz, de legtöbbször a beavatkozás már későn történik – számolt be tavaly egy lapunknak adott interjúban *dr. Kiss Gabriella,* a gyergyószentmiklósi Szent Erzsébet Idősotthon szakmai vezetője, aki ezt a témát dolgozta fel doktori disszertációjában.

– Mi az Alzheimer Café rendezvény célja, miként próbál segíteni?

Szigyártó Adrienn

Szigyártó Adrienn: – Az Alzheimer Café nem új keletű dolog, 1997-ben indult Hollandiából, és az a célja, hogy olyan családokat, személyeket szólítson meg, akik demens beteget ápolnak, vagy ők maguk demenciában szenvednek, hiszen a demenciának a legismertebb formája az Alzheimer-kór. Dr. Kiss Gabriellának, a gyergyószentmiklósi Szent Erzsébet Idősotthon szakmai vezetőjének hangsúlyos szerepe volt abban, hogy Erdély több településén is elindult az Alzheimer Café. Egyre több család érzi magát tehetetlennek magát ebben a helyzetben, nem értik, mi történik az idős szülővel, nagyszülővel, nem tudják, hogyan viszonyuljanak hozzá, ugyanakkor sajnos sokan ma is tabuként kezelik ezt a betegséget. Marosvásárhelyen több mint két éve szerveztünk első alkalommal Alzheimer Cafét. Ezeken a találkozókon a résztvevőknek lehetőségük adódik szakemberek előadásait meghallgatni a témában, és ennek mentén egy beszélgetést. Például a pszichiáter a betegség orvosi vetületeiről, a kezelésről beszél, de hangsúlyt fektetünk a pszichológiai szempontokra is, a lelki terhekre, amelyekkel maga a beteg, a vele dolgozó ápoló, valamint a családtagok szembesülnek. A marosvásárhelyi Alzheimer Café tematikus alkalmainak a meghívottai között szerepelt dr. Kovács Ágnes pszichiátert a betegség orvosi hátteréről és gyógyszeres kezeléséről lehetett kérdezni, dr. Kiss Gabriella a család szemszögéből közelítette meg a témát, dr. Berszán Lídia az alkalmat az időskori párkapcsolat és demencia témakörének szentelte, dr. Veress Albert pszichiáter a mindennapokban bevethető gyakorlatias tanácsokkal segítette az érintetteket. A rendezvény keretében a résztvevők választ kaphatnak más, a betegséggel kapcsolatosan felmerülő kérdéseikre is.

Cosma István: – Megpróbáljuk felmérni az igényeket, azt hogy a résztvevők miről szeretnének hallani, mi az, ami őket érdekli a téma kapcsán. Ezeken az alkalmakon lehetőség adódik megérteni a betegséget, annak lefolyását, illetve olyan technikákat, ápolási modelleket, jó gyakorlatokat elsajátítani, amelyekben a személyközpontú gondozás kerül fókuszba. Ugyanakkor az Alzheimer Café kis oázisként szolgál az érintettek számára, egy biztonságos közeg, ahol lehetőségük van beszélgetni azokról a dolgokról, amelyek foglalkoztatják őket, illetve olyan személyekkel találkozni, akik velük egy hajóban eveznek.

– A marosvásárhelyi alkalmak iránt elsősorban kik érdeklődtek: a magukon demenciára utaló jeleket felfedezni vélő idősek, vagy inkább hozzátartozók jöttek el?

Szigyártó Adrienn: – Már az első alkalom iránt nagy volt az érdeklődés, és számos témajavaslat érkezett. Elsősorban hozzátartozók jöttek el, de olyan házaspár is érkezett, ahol az egyik fél volt érintett, illetve olyanok is, akiknek a családjában van demens beteg, és régóta foglalkoztatta őket a kérdés, hogy örökölhető-e. Fontos hangsúlyozni, hogy mivel a demenciának van egy komponense, ami a rövid távú memóriát érinti, emiatt gyakran összemossák ezeket a jeleket a természetes öregedéssel járó memóriagyengüléssel, sok idős tapasztalja, hogy kezd felejteni, és megijed, hogy biztos demens. Ezért mindig fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy az időskor az életszakaszbeli ciklusok egyike, ami nem egyenlő a betegségekkel és a demenciával. Ahogy a tárgyak, amiket használunk nap mint nap, idővel kopni kezdenek, ugyanúgy a memória is gyengülhet az időskorra, de ez még nem jelenti azt, hogy demenciáról van szó. A demenciának ugyanakkor számos fajtája van, az Alzheimer az egyike ezeknek, amire jellemző, hogy a leghosszabb a folyamata, fokozatos a leépülés, és sajnos a beteg eljuthat odáig, hogy nem ismeri fel a családtagokat, és nem tudja, hogy hol tartózkodik.

– Melyek azok a jelek, tünetek, amikor joggal merül fel a demencia gyanúja?

Cosma István: – Általában a beteg is észleli, hogy valami nincs rendben, a család pedig azt, hogy az eddigiekhez képest szerettük megváltozott.

Cosma István

A demenciára a rövid távú memória romlása jellemző a többi között, valamint egyéb kognitív funkciók hanyatlása: az idős nem emlékszik a részletekre, a gondolkodása kissé lassul, megváltozik a korábbi érdeklődési köre, nehézségeket tapasztal az időbeni, térbeni tájékozódásban. A hozzátartozóknak nagyon nehéz megérteni azt, hogy a szerettük tökéletesen emlékszik olyan dolgokra, amelyek sok évvel ezelőtt történtek, de arra nem, ami a tegnap történt. A betegség a kognitív funkciókat érinti, emiatt gyakori, hogy hozzá közel álló embereket nem ismer fel a demens idős, nem emlékszik a nevekre, a kommunikációban nehézségek merülnek fel, hétköznapi szavak nem jutnak eszébe, változások állnak be a hangulatába, nem a helyükre tesz el tárgyakat. Fontos hangsúlyozni, hogy ezek a tünetek nem csak egy-két alkalommal jelennek meg, hiszen bárkivel előfordulhat, hogy éppen fáradt, lelassul a gondolkodása, hanem amennyiben pár hónapon át észleljük, hogy ezek egyre gyakoribbakká válnak, akkor érdemes mielőbb szakorvoshoz fordulni.

– Tudomásom szerint a demencia nem gyógyítható, de van-e esetleg kezelés, ami késlelteti a demens beteg állapotának a romlását?

Szigyártó Adrienn: – Bár a betegség nem visszafordítható, lassítható, amennyiben időben felállítják a diagnózist, emiatt nagyon fontos a korai felismerés és az, hogy a beteg időben hozzáférjen egy olyan kezeléshez, amely segíti szinten tartani a kognitív funkciókat. Vannak fejlesztő tevékenységek, amelyeket lehet végezni a demens beteggel, többek között olyanok, amelyek megerősítik őt a még meglévő képességei használatában, és ezáltal részesei lehetnek a család mindennapi életének.

– Legutóbb december 13-án szerveztetek Alzheimer Cafét Marosvásárhelyen Demenciabarát ünnepek címmel. Mi volt ezzel a cél?

Szigyártó Adrienn: – Karácsony táján nagyon fel tudnak erősödni azok a dolgok, amelyek az egészséges ember számára is fárasztóak tudnak lenni, a demens betegek pedig nem viselik jól a túl sok ingert, a pörgést maguk körül. Ez az alkalom arra szolgált, hogy a családot megerősítsük abban, hogyan tudnak ők kapcsolódni, alkalmazkodni a demens beteghez, és hogyan tudják az ünnepeket úgy alakítani, hogy közben figyelembe vegyék az ő igényeit. Az előadáson a Gondviselés Háza idősotthon asszisztense, Horváth Ildikó nagyon szemléletesen vázolta fel a betegség jellemzőit, kitérve arra, hogy bizonyos ingerek miként hatnak a demens betegre. Kiemelte többek között a hangos zajt, a villogó fényeket, azt, hogy ezek milyen folyamatokat indítanak el az agyban, és miért zavarják a beteget.

Cosma István: – Fontos tudatosítani, hogy a karácsony akkor is lehet ünnepélyes, ha hiányoznak a villogó fények, és esetleg diszkrétebb dekorációval teremtenek ünnepi hangulatot a lakásban, vagy nem gyűl össze nagy vendégsereg, csupán a szűkebb család. Lehetőleg a lakás dekorálása is fokozatosan történjen, hogy ne legyen egyből túl nagy változás, mert a beteg biztonságérzete meginoghat ennek hatására. Ha van rá lehetőség, ne a beteggel látogassuk a családot, mert lehet, nem fogja jól érezni magát, kiragadva a számára ismerős környezetből. Szem előtt kell tartani, hogy mi az, ami a betegnek jó, mert ha ő jól van, akkor a közös ünnep is kellemesen telik majd. Ha túlságosan lefárasztjuk azáltal, hogy túl sok ingernek tesszük ki, akkor az az egész család hangulatára rányomhatja a bélyegét. Jó, ha tudunk biztosítani a betegeknek egy csendes szobát a pihenésre, elvonulásra. A család kell megpróbáljon rugalmasnak lenni, alkalmazkodni a helyzethez, mivel a demens idős a betegségéből kifolyólag képtelen erre. Bakó Mária lelkigondozó meghívottunk is megerősítette mindezt, és a család támogató szerepéről beszélt az egybegyűlteknek.

Nagyon fontos, hogy az Alzheimer Café egy olyan hely legyen, egy olyan alkalom, ahol bizalmasan tudunk minderről a témáról beszélgetni. Semmiképp nem tanácsadás, hanem egy olyan közeg, ahol lehetőség adódik a párbeszédre, az érintettek megoszthatják a véleményüket, aggodalmaikat, örömeiket, tapasztalataikat, és feltehetik a kérdéseiket.

– Hogyan élik meg a családtagok a demens beteg jelenlétét a családban, mi okozza számukra a legnagyobb nehézséget?

Szigyártó Adrienn: – Talán a legnehezebb a családtagoknak a 24-ből 24 órai jelenlét, amikor már nem tudja ellátni magát a demens beteg, és vele kell lenni állandóan, a napi programot köréje kell építeni. És itt elsősorban a lelki 24-ből 24 órás jelenlétre gondolok, megtapasztalni, hogy az egykor aktív édesanya, édesapa, nagymama, nagyapa esetleg nem ismeri fel a családtagokat, haza akar menni, holott otthon van, nem tudja, hol tartózkodik, milyen nap van, agresszívvé válik, netán gyanúsítgat, hogy meglopják őt. Ezzel szembesülni még annak a családnak is nagyon nehéz, amelyben tudják, értik, hogy a betegség beszél belőle, és nem bántani akar a szerettük. Fontos, hogy a család tudjon, merjen segítséget kérni, amikor úgy érzi, hogy meghaladja a probléma.

– Az Alzheimer Cafék mellett nemrég a marosvásárhelyi egyházközségekbe is ellátogattatok, és beszéltetek a híveknek a demenciáról, emellett néhány hónapja egy kiadványt is összeállított a Teréz Anya Idősek Nappali Foglalkoztató Központja, amely összefoglalja a legfontosabb tudnivalókat a betegségről. Hogyan tovább?

Szigyártó Adrienn: – Az elkövetkezőkben szeretnénk rendszeressé tenni az Alzheimer Cafékat, ugyanakkor tervezzük egy újabb támogató csoport indítását demens betegek hozzátartozói számára. Az eddigi támogató csoportok részéről az a visszajelzés, hogy nagy szükség van erre. Ennek ellenére azt tapasztaljuk, hogy bár érdeklődnek az emberek, és sokakat érint a demencia, még mindig sokan tabuként kezelik a témát, nem szívesen vállalják fel, hogy van a családban demens beteg. Érzékenyítő és támogató céllal született egy projekt, kezdeményezés, amelynek keretén belül a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal Szociális Igazgatóságának a támogatásával megkerestünk tíz egyházközséget a városban, hogy teret adnának-e egy ilyen témájú előadásnak. Örültünk annak, hogy nagyon nyitottak voltak, így két hónap alatt sikerült eljutni közel tíz gyülekezetbe. Nagy volt az érdeklődés a hívek részéről, volt, amikor harmincan is összegyűltek; interaktívak voltak az alkalmak, a résztvevők kérdéseket tettek fel, és bekapcsolódtak a gyakorlatokba, amelyeket javasoltunk ahhoz, hogy próbálják szinten tartani a mentális egészségüket.

Cosma István: – Szintén a téma iránti érzékenyítés, illetve az érintetteknek való segítségnyújtás volt a célunk a *Megbomlik az ész, megmarad a lélek* című kiadvánnyal. Fontosnak tartottuk, hogy legyen egy pontokba szedett, nagyon informatív, de személyes történeteket is tartalmazó kiadvány a témáról, amelyben a különböző szempontok találkoznak. Tartalmaz ugyanis szakorvosi véleményt, pszichológus beszél a támaszcsoport fontosságáról, de hozzátartozó is megszólal benne.

Marosvásárhelyi ékszerek a Milánói Ékszerhéten

Az Aranybogártól a Szépség és szörnyetegig

Miután októberben két, egészen egyedi nyakékével részt vett a világhírű Milánói Ékszerhéten, a marosvásárhelyi Hajnal Zsuzsa **itthon is megmutatta a tehetségét, decemberben a Kult Fesztiválon divatbemutatóval rukkolt elő, a karácsonyi ünnepkörhöz, valamint a Diótörő tematikához kötődő ruháit vonultatta fel. Zsuzsival hangulatos Vár sétányi lakásán, finom kávé mellett beszélgettünk a milánói élményekről, ékszerekről, stílusról.**

Menyhárt Borbála

Hajnal Zsuzsi és a divat barátsága nem új keletű, már gyerekkorában is érdekelte a dizájn, az öltözködés, ruhákat is varrt, nemcsak a babáinak, hanem magának is, és a lépcsőház, ahol a családjával lakott, gyakran volt divatbemutatók helyszíne. Ez a szenvedélye később sem hagyott alább, és mivel úgy hozta a sors, hogy évekig Londonban élt, a British College of Professional Styling szakán tanult szín- és stílustanácsadást, majd kirakatrendező, látványtervező volt a Harrodsban, a Selfridgesben.

A külföldi tapasztalatszerzés után Zsuzsi itthon is a divat világában találta meg az útját, egyedi ékszereket készít, emellett kirakatrendező is, valamint stílustanácsadóként személyi vásárlással, testalkat- és színtípuselemzéssel foglalkozik, segít a hozzá fordulóknak, hogy személyre szabottan, a testalkatukhoz, nyakkivágásukhoz, bőrtípusukhoz, szemszínükhöz illő ruhadarabokat válasszanak a boltban, ne csak találomra vásároljanak.

Több mint nyolcezer ékszer a világ minden részéről

Nemrég a marosvásárhelyi lánynak olyan élményben volt része, amiről valószínűleg sok alkotó álmodik: október végén két különleges alkotásával részt vett a világhírű Milánói Divathét keretében az Ékszerhéten, ahol a világ minden tájáról több száz alkotó mutatta be kreatívabbnál kreatívabb alkotásait.

– Két évvel ezelőtt a Facebookon megjelent egy reklám a rendezvényről, így szereztem tudomást róla, és jelentkeztem is a 2021-es milánói Ékszerhétre, viszont a járvány miatt nem tartották meg, eltolódott mostanra. A jelentkezés abból állt, hogy fotókat, referenciamunkákat, önéletrajzot, az előző munkahelyekkel kapcsolatos információkat kellett küldeni, amire az elbíráló csapat rá kellett bólintson. Különleges élmény volt, több mint hetven helyszínen volt kiállítás, az én munkáim a Palazzo Bovarában voltak kiállítva. Ez egy gyönyörű kastély, úgy kell elképzelni, mint egy múzeumot, üveg alatt le volt zárva minden ékszer. A világ minden részéről, Ausztráliától Brazíliáig érkeztek alkotók, több mint nyolcezer darab volt kiállítva több mint 700 dizájnertől. Kreatívabbnál kreatívabb ékszereket hoztak, olyanokat is, amelyek nem hordhatók, például volt olyan nyakék, ami porcelánból volt kiöntve, tehát nemhogy nem hordható, fel sem lehet tenni. De láttunk pillangó formájú arany szemüveget is, amelyen nem lehetett átlátni. Olyan elvont, kreatív és egyedi alkotások voltak, hogy csak ámult és bámult az ember – elevenítette fel a milánói élményeket.

Hajnal Zsuzsi két ékszerrel mutatkozott be az Ékszerhéten, az egyik az *Aranybogár*, amit az egyiptomi szkarabeusz ihletett, ezt a különleges darabot viselte Zsuzsi a decemberi divatbemutatóján, amire a Kult Fesztivál keretében került sor. A másik, amit Milánóban a divat nagyjai megcsodálhattak, a S*zépség és szörnyteg* névre keresztelt nyakék, aminek a fele pávatoll, a fele kígyóbőr, elöl pedig egy opál teszi még különlegesebbé. Ezt a darabot az egyik modell viselte a divatbemutatón.

A dizájner hozzátette, a milánói esemény nem vásár jellegű, hanem a bemutatkozást szolgálja, lehetőség arra, hogy felfigyeljenek a kiállítók munkáira, hogy azok kapcsolatokra tegyenek szert, névjegykártyákat cseréljenek. – Bár az ékszerek eladók voltak, a cél elsősorban a kapcsolatteremtés, az ismerkedés, jöttek például a filmiparból olyan szakemberek, akik jelmeztervezőket kerestek, hiszen mindig szükség van kiegészítőkre, kreatív darabokra – jegyezte meg.

Előszeretettel nyúl a törzsi motívumokhoz

A Zsuzsi keze alól kikerülő ékszereket az egyediség és a bohém hangulat jellemzi mind az anyagok, mind pedig a színek és a forma tekintetében. A Szépség és szörnyeteg nyakéket, ami körülöleli a nyakat, akárcsak egy méretes gallér, például az afrikai törzsvilág ihlette, de számtalan munkájában a maori motívumok köszönnek vissza. – Nagyon szeretem a törzsi motívumokat, mert annyira letisztultak, és minden elemnek mondanivalója van. A modern világ befolyásolja az embereket, annyi minden jön velünk szembe, hogy figyelmen kívül maradnak ezek az ösztönös, szép dolgok, amelyek a törzsi világot jellemzik. Egy-egy vonal, egy ecsetvonás, egy rajz, egy motívum sokatmondó, de mégis egyszerű, és a maga letisztultságában gyönyörű. Az ékszereimben csak természetes alapanyagokat használok, legtöbbször bőrt, amit újrahasznosítok, de tollakat, kristályokat, valamint köveket is, amiket geológusoktól vásárolok – tudtuk meg Zsuzsitól.

Bár az ékszerei egy ideig a Rákóczi lépcső aljában tartott termékvásáron is elérhetők voltak, a dizájner elárulta, a vásár nem az ő világa, inkább személyre szabott ékszereket készít. Ha érkezik egy rendelés, mindig megnézi a közösségi oldalon az illető fotóit, és megpróbál olyan ékszert tervezni számára, ami jól áll neki, előnyös a színe, formája.

A milánói bemutatkozás után saját divatbemutató

Amikor afelől érdeklődöm, hogyan született meg a divatbemutató ötlete, Zsuzsi nevetve meséli el, hogy ez nem új keletű, hiszen hatéves korában, a lépcsőházban már tartott divatbemutatót, amióta az eszét tudja, ez a szenvedélye, az álma.

Részt vett már előző években is a Kultúrpalotában november táján szervezett divatbemutatókon, volt, amikor az ékszereivel, máskor pedig ruhákkal is. A nyáron, a Kult Fesztiválon a várban volt divatbemutatója, majd a fesztivál szervezői, Kádár Annamária és Bota Trombitás Melinda felkérték, hogy állítson össze egyet a két héttel ezelőtt, a Kultúrpalotában sorra kerülő téli kiadásra, ezúttal a Diótörő tematikában. A divatbemutatón kiállított ruhák, ékszerek, kiegészítők egytől egyig a Zsuzsi fantáziáját dicsérték. Néhány már gazdára talált, az angyalszárnyat egy fotós vásárolta meg, a Diótörő jelmez is elkelt, mi több, még rendeltek belőle.

Zsuzsi megjegyezte, végtelenül hálás azoknak, akik a segítségére voltak abban, hogy még látványosabbra és hangulatosabbra sikerüljön az esemény, Macaveiu Blankának, a Navarra Dance Tánciskola alapítójának, aki kortárs táncot adott elő Csajkovszkij Diótörőjére, Molnár Tibornak, a Tiberius Quartett alapítójának, aki a zenei aláfestésről gondoskodott, valamint Kásler Magdának, a Maros Művészegyüttes aranyhangú énekesének, aki a karácsonyi népdalkörből összeállított válogatással örvendeztette meg a jelenlévőket.

Enikő receptjei

Rózsa Enikő

Mákos-narancsos hókifli

50 dkg lisztet, 40 dkg 82%-os zsíros vajat, 10 dkg vaníliás porcukrot, 20 dkg darált mákot, 1 narancs reszelt héját, csipetnyi sót alaposan összegyúrok. Folpackba csomagolom, henger alakúra formázom, és 40 percre hűtőszekrénybe teszem. A hűtőből kivéve szeleteket vágok, és kisujjnyi vastagságú rúdakat sodrok. Tetszés szerinti darabokra vágom, majd a két végénél a darabokat picit behajtom. A tepsit zsírpapírral kibélelem, ráhelyezem a kiflicskéket, és 180 fokon kb. 10 perc alatt készre sütöm. Azonnal ne szedjük ki, mert forrón nagyon poronyóak és széttörnek. Kb. 5 percig tegyük hideg helyre, utána bátran lehet vele dolgozni. A kifliket bőven megszórjuk vaníliás porcukorral, és dobozban tároljuk.

Diós-citromos hókifli

30 dkg lisztet 20 dkg jó minőségű vajjal, 1 citrom reszelt héjával,10 dkg porcukorral,12 dkg darált dióval, 1 tojássárgával, csipetnyi sóval alaposan összegyúrok, és 40 percre hűtőbe teszem a tésztát. Kisujjnyi vastagságú rúdakat sodrok, tetszés szerint darabolom, majd a két végénél behajtom egy picit. 180 fokon kb. 8-10 perc alatt készre sütöm. Hideg helyre teszem, és csak miután egy kicsit hűlnek, akkor szedem ki a kis kifliket. A porcukrot reszelt citromhéjjal összekeverem (legjobb a szárított citromhéj, de ha nincs, használható friss citromhéj), és alaposan megszórom vele a kifliket.

Abált hús hasaljából

1 kg réteges, jó húsos hasaljadarabot 4 fej fokhagymával, kevés szemes borssal, 3 babérlevéllel, 1 kisebb murokkal, 1 fej sárga hagymával és sóval főni teszek. A fokhagy-

mákat egészben, héjastól teszem a vízbe. Kb. 2 óra alatt puhára főzöm. Egy evőkanál piros fűszerpaprikát 6 cikk zúzott fokhagymával és az abálólével krémesre keverek. A húst darált borssal ízlés szerint megszórom, majd bekenem mindenhol a paprikás-fokhagymás pasztával. Miután kihűlt, a hűtőbe teszem. Friss kenyérrel, zöldséggel, savanyúsággal vagy mustárral fogyasztható.

Narancsos, fűszeres ünnepi kacsasült

A megtisztított kacsacombot besózom, borsozom, és 1-2 órára a hűtőben pihentetem. A hús mindkét oldalát 1-2 percre hirtelen átsütöm, majd visszahelyezem a zsiradékba. 3 fej fokhagymát (csak a külső héjától tisztítom meg, egészben hagyom), 3-4 szál rozmaringot, kávéskanál aprított majoránnát, pár szemes borsot és 1 narancsot kettévágva a húsok mellé helyezek. A húsokat 1 kisebb narancs lereszelt héjával és a zúzottfokhagyma-egy-

veleggel kézzel bekenem. Ráöntök 2,5 dl vörösbort, annyi vizet, hogy ellepje a húsokat, és puhára párolom. Időnként átfordítom, majd amikor a hús puha, a fedőt levéve alaposan megsütöm. Legvégül kevés piros fűszerpaprikával szórom meg, és a pecsenyezsírral többször is meglocsolom a húst. Krumplipürével, párolt vörös káposztával kínálom.

Vörös káposzta: A káposztát legyalulom. Kevés olajon egy kisebb fej hagymát megpárolok, hozzáadom a kis fej gyalult vörös káposztát, 2 evőkanál mézet, és kb. 5 percig átforgatom, folytonosan keverve. Megsózom, borsozom. Egy evőkanál köményt, 1 evőkanál szárított vörösáfonyát, 1 ujjnyi őrölt fahéjt adok hozzá. Puhára párolom, és a legvégén 1 evőkanál balzsamecetet is hozzáadok. A kacsát édesburgonyával is kínálhatjuk. A családom például ezzel jobban szereti. Három édesburgonyát (batátát) a héjától megtisztítok, és vastagabb hasábokra vágom. Egy fél vajat megolvasztok, belehelyezem az édesburgonyát, sózom, borsozom. 1/2 dl vizet töltök rá, és lefedve, pár perc alatt puhára párolom, majd miután elkészült, vagdalt petrezselyemzölddel szórom meg.

Lesütött hús, flekken

5 kg disznócombot vagy nyakaskarajt ujjnyi vastagságúra szeletelek, sóval, darált borssal jól megfűszerezem, és egy éjszakára a hűtőbe teszem. Csak másnap sütöm meg! 2 kg zsírt 2 l olajjal felolvasztok. Lefedve kb. másfél órát párolom lassú tűzön, míg megpuhul, majd a fedőt levéve addig sütöm, míg gyöngyözni kezd a zsír, és szép pirosra sül. Vigyázni kell, hogy ne piruljon meg túlságosan, mert akkor nem lesz szaftos, hanem kiszárad! A húsokat fazékba vagy kis bádogba (bödönbe) tehetjük. Sose töltsük rá forrón a zsiradékot, csak amikor langyos. A húsból annyi darabot hagyunk kint, amennyit szeretnénk elfogyasztani, és krumplipürével, szalmakrumplival, grillezett zöldségekkel vagy petrezselymes krumplival tálalhatjuk. Igazi ünnepi fogás!

Aranysárga kacsahúsleves

A kacsa csontos részeit leforrázom, szűrőbe teszem, átmosom, majd lecsepegtetem róla a vizet. Hat nagy darab murkot, két petrezselyemgyökeret, 1 paszternákot, 1 kisebb karalábét, 1 friss paprikát, egy jókora cikk káposztát, ökölnyi zellergumót, 1 fej hagymát (csak a külső héjától tisztítom meg), 1 cikk fokhagymát, 1 mokkáskanál szemes borsot, egy kávéskanál sót és 4-5 darab tyúkhúsleveskockát, 2 szál zellerzöldet (télen, ha nincs friss levelünk, használjunk szárított zellerlapit) előkészítek. A húst és a zöldségeket kb. 7-8 l vízzel feltöltöm, és lassú tűzön 4 órát főzöm. A habot én nem szedem le, mivel elfő, és tiszta lesz a levesem. A zöldségek közül azt, ami vékonyabb, mindig egészben teszem bele, a nagyon vastag murkot kettőbe vágom, és ezt a levessel együtt tálalom. Miután minden puha, és aranysárga a levesünk, leszűrjük. Most házi laskát (ami lehet vékonyabb-vastagabb) főztem bele. Számomra ez a leves gyógyszer, éppen ezért jó forrón szeretem fogyasztani. Darált borssal, csípős paprikával szeretjük.

Jó étvágyat kívánok!

Uniós szinten a 15 évnél fiatalabb lányanyák 45 százaléka romániai

A „Mentsük meg a gyermekeket" nemzetközi segélyszervezet hétfőn közölt tanulmánya szerint az Európai Unióban a 15 évnél fiatalabb korban szülő lányok 45 százaléka romániai.

Az Országos Statisztikai Intézet (INS) adataira is hivatkozó jelentés szerint 2020-ban 731 tizenöt évesnél fiatalabb lány vált anyává Romániában, a legtöbben, 63-an, Maros megyeiek, Bihar és Dolj megyében 52-52 gyereklány szült, Brassó megyében pedig 40. Ezenfelül tízből két kamaszkorú anyának egynél több gyermeke van már, 32 százalékuk szerint édesanyjuk is kiskorú volt, amikor világra hozta őket. A statisztikai adatok azt mutatják, hogy minden tizedik romániai újszülöttet kamaszlány hoz a világra, ami exponenciálisan növeli a koraszülöttség és a csecsemőhalandóság kockázatát.

A szervezet szerint az is tovább ront a helyzeten, hogy – amint a Családorvosok Országos Szövetségének adataiból kiderül –, a romániai települések 53 százalékában vagy egyáltalán nincs, vagy kevés háziorvos van. Emiatt a hátrányos helyzetű vidéki településeken élő várandós nők nagy része egyáltalán nem esik át orvosi vizsgálaton terhessége alatt, és csak szülni jelentkezik a szülészeten, vagy akkor megy orvoshoz, ha egészségi állapota nagyon rosszra fordul.

Az INS adatai szerint Maros, Bihar, Dolj és Brassó megye után Argeş (29), Szeben (28), Bákó (26), Konstanca (24), Szatmár (23), Dâmboviţa (22) megye következik azon megyék listáján, ahol 2020-ban a legtöbb tizenöt évesnél fiatalabb lány vált anyává.

Illusztráció. Fotó: Nagy Tibor (archív)

A szervezet arra is rámutat, hogy a 18 éves kor alatt szülő vagy teherbe eső lányok 85 százaléka kimarad az iskolából, többségük még a teherbe esés előtt, minden tizedik lány pedig egyáltalán nem járt iskolába; 75 százalékuk az általános iskolában morzsolódott le.

A kamaszkorban teherbe eső vagy anyává váló lányok közül tízből négy nem részesült szakorvosi vizsgálatban terhessége idején, csak háziorvosnál járt, 80 százalékuk nem használt semmilyen fogamzásgátló módszert, mert nem kapott tájékoztatást azok használatáról, 75 százalékának van olyan rokona vagy ismerőse, aki 18 éves kora előtt szült, 32 százalékuk állította azt, hogy édesanyja kiskorú volt, amikor megszülte őt, és tízből két kiskorú anyának egynél több gyermeke van – részletezi a tanulmány.

A kiskorú anyák által szült gyermekek esetében az apa átlagéletkora 21 évre tehető. A kamaszkorban anyává lett lányok szegény környezetben nőnek fel, családjuk átlagjövedelme 1160 lej; 50 százalékuk esetében a család havi jövedelme 1000 lej alatt van, és csak 12 százalékuk esetében haladja meg a 2000 lejt. *(Agerpres)*

Mise a rózsáért – Laudate Dominum

Szilágyi Mihály

(Folyatás december 8-i lapszámunkból)

– Képzelje, Claryssa, mi történt az egyik este! Fulbert magához hívatott társalogni. Mindenféle teológiai és filozófiai témát felvetett. Előbb azt hittem, a tanulmányaim akarja ellenőrizni, de egyre inkább megbizonyosodtam, hogy engem kívánt látni mint nőt. Amint elmélkedtünk, egyszer csak rohan a cselédlány, hogy valakik énekelnek a kapu előtt. Fulbert féltékeny gyanúval rohant meglesni, kik énekelnek. Abélard goliárdjai voltak, és egy számomra teljesen új éneket zengtek. A zenében felismertem tanárom stílusát. Verselése és dallamvezetése is tökéletes volt, az üzenet pedig egy szerelemben égő rózsafán termett. Amikor Fulbert dühösen ablakot nyitott, a diákbanda szerteszét szaladt. Szerencsére ez az incidens kiszellőztette nagybácsim fejéből a teológiai kérdéseket, és tanulni küldött. Dicsértessék az Úr!

Abélard ez alkalommal is énekkel kedveskedett tanítványának. Heloysát rendkívül meglepte, hogy a goliárd csapat által zengett éneket adta elő Abélard is.

– Uram – szólt a tanítvány tanárához –, ön most is azt mondta, vadonatúj éneket énekel, de az imént másoktól is hallottam ugyanezt. Mit jelent ez a furcsa ellentmondás?

– Kedvesem, csak elővigyázatos voltam. Megneszeltem ugyanis, hogy a goliárd csapat hódolni óhajt önnek, ezért megosztottam velük a mai dalomat. Számítottam rá, hogy Fulbert meghallja, és így, ha lefüleli énekemet, meg nem gyanúsíthat, mert hivatkozhatok arra, hogy ez az iskolapéldának szánt dal közszájon forog.

– Ó, minő agyafúrt ember ön!

Abélard nem válaszolt, csak némán Heloysa felé nyújtotta a kezét. Ez este elmaradt a tanulás, de helyette lángoltak a rózsafák. Elővigyázatosságból számtalan könyv kinyitva hevert az asztalon. Másnap csapnivaló volt Abélard egyetemi előadása.

Fulbert egy alkalommal nagy nevetve mesélte egyik barátjának, micsoda jó tanár Abélard, de ugyanakkor minő ostoba ember. Talán fel se tudja mérni tehetségét, mert még fizet is azért, hogy a palotában lakjon, pedig a lakást ingyen is megkapta volna Heloysa tanításáért cserébe. Emellett szamárságát növeli, hogy a hajadon mulasztásai miatt önmagát is bünteti, mert addig nem tér nyugovóra, míg a lány meg nem érti a tananyagot. De hát, ha ilyen mamlasz, akkor fizessen! Laudate Dominum! És tenyerét súrolva jót nevetett Fulbert.

Jean Vignaud: Fulbert meglepi Heloysát és Abélard-t (1819)

Természetesen a diákok fülébe is eljutott a mester pedagógiája.

– Így már érthető, miért olyan szétszórt mostanában Abélard előadása. Hiszen önmagát is sanyargatja a szép szűz okítása miatt!

– Tudd meg, barátom – szólt közbe egy másik filozófusnövendék –, egy ilyen hajadonnal én is büntetném magam…

– Biztos az énekek énekét elemzik, tudniillik „csókoljon meg engem szája csókjával” (Én. I. 2.).

– Vagy ki tudja, talán nem arról bizonyosodnak meg, hogy „termeted hasonló a pálmafához, és melleid olyanok, mint a szőlőfürtök” (Én. VII. 7.)?

– Az is lehet, hogy leegyszerűsítik a filozófiát, „íme, te is szép vagy, szerelmesem, gyönyörűséges, és a mi ágyunk zöldellő” (Én. I. 16.).

Nem kellett sok idő tehát, és az egyetemi hallgatók összerakták a többismeretlenes titkot: a sok szerelmes dalnak oka van ugyanúgy, mint a nappali súlyos fáradtságnak, valamint az unott előadásoknak. Abélard bizony nem önsanyargatással tölti az időt. A hír, mint szélsebes galambsereg, szerteszét repült a városban. Törvényszerű volt, hogy előbb-utóbb Fulbert fülébe is eljut.

Abélard azonban időben megneszelte a leleplező sugdolózásokat, és igyekezett óvatosabb lenni. A tanítást kissé komolyabban vette, de a rózsafának senki meg nem tilthatta, hogy virágozzon. Hamarosan bekövetkezett az is, amikor Fulbert egyre gyakrabban és egyre váratlanabb pillanatokban ellenőrizte a tanulmányok haladását. Látszott a tekintetéből, hogy gyanakszik. És egyre inkább úgy tűnt, hogy a cselédlány is igyekezett segítségére lenni a nyomozásban.

Fulbert a pletykák ellenére még hitte, hogy Abélard csupán jó tanítója a rajongásnál is jobban szeretett unokahúgának. A nagy tudós híres önmegtartóztató életvitele és unokahúgába vetett vak szeretete egy ideig még rosszindulatú rágalomként értelmezte a szóbeszédet. Magasztaltassék ezért a Úr neve!

Mivel a rózsabokrok egyre magasabbra törő lánggal égtek, a rózsaméz íze is egyre nagyobb szomjúságot okozott. Amikor kintről Fulbert léptei hallatszottak, akkor mindkét fél a könyvek fölé görnyedve kutatta a filozófia megválaszolatlan kérdéseit. Azt azonban nem tudhatták, hogy az ajtón kívül titokban ott áll a cselédlány is. Amikor Fulbert távozott a tanulószobából, a szolgáló urának lépteit utánozva hangos léptekkel távozott, míg a nagybácsi az ajtó mögött maradt.

Amikor Heloysa és Abélard félretolva a könyveket a tiltott gyümölcsöt ízlelgették, a kanonok tajtékzó dühvel tépte fel az ajtót. A meglepett szerelemesek titka végképp leleplződött. Attól a pillanattól Fulbert betiltotta a tanítást, és a tudóst is gyors költözésre szólította fel.

– Laudate, Dominum! Dicsérd az Urat, Claryssa, hogy akkor Fulbert csak ennyit tudott meg a sokkal édesebb valóságból!

– Ön paráználkodott, Heloysa?

– Claryssa, ön szerint az paráznaság, amikor két igazán szerető ember megajándékozza egymást a legmeghittebb testi gyönyörűséggel? Nem inkább az a paráznaság, amikor valaki áruba bocsátja önmagát? Tudom, az egész világ szemében akkor paráznaság történt, de meggyőződésem, hogy amit átéltünk, az sokkal tisztább és magasztosabb dolog volt, mint amit paráznaságnak lehet nevezni.

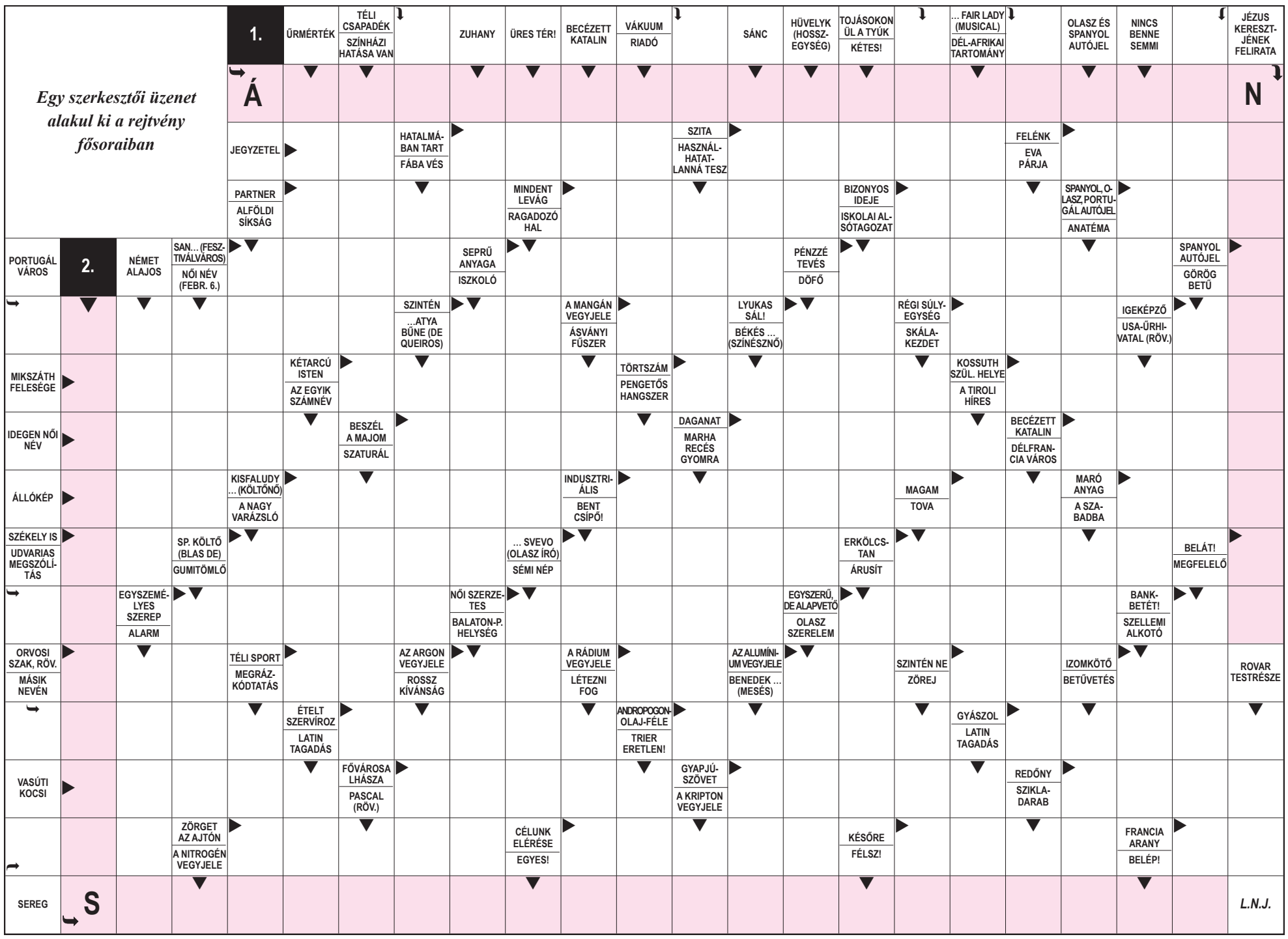

December 15-i rejtvényünk megfejtése: ***Nem sokat érnek odakint a fegyverek, ha hiányzik idebent a bölcs tanács.***

Meglepetés Kolozsváron: a CFR kikapott a Hermannstadttól

Az FC Hermannstadt meglepetésre 1-0-s idegenbeli győzelmet aratott a Kolozsvári CFR 1907 felett kedden, az év utolsó Szuperliga-mérkőzésén.

A bajnoki címvédő egyetlen nagy gólszerzési lehetőségét a 31. percben hagyta ki, amikor Biriligea kapu fölé lőtt. A vendégek a mérkőzés utolsó percében Bejan révén szereztek gólt – ez volt egyébiránt az egyedüli alkalom, amikor a nagyszebeniek eltalálták a kaput a mérkőzésen.

A CFR 1907 edzője, Dan Petrescu meg van győződve arról, hogy leginkább ő a hibás a nem várt vereségért. „Fájni fog ez a kudarc a végelszámolásnál, sajnálom, hogy vesztettünk. Én is követtem el hibákat, de a játékosok is. A második félidőben nem kellett volna változtatnom a csapat összetételén, mert akik csereként a pályára léptek, nem vittek semmi újat a játékba. Azt is sajnálom, hogy nem holnap kezdhetjük újra az edzéseket. Ez egy nagyon nehéz év volt. Az FCSB elleni meccs után a játékosok úgy érezték, hogy vége az évnek, és már nem koncentráltak megfelelően. Megvették a repülőjegyeket, a nyaralásra gondoltak, és így azt kaptuk, amit megérdemeltünk. A futballt gólokra játsszák, és a mai ellenfél nagyon jól tudta, mit kell tennie. Tíz napjuk volt arra, hogy felkészüljenek erre a mérkőzésre, és nagyon jól tették. Gratulálok Marius Măldărășanunak, nagyon jó edző” – mondta Dan Petrescu.

Az FC Hermannstadt szakvezetője váratlan eredménynek nevezte a kedd esti, kolozsvári győzelmet a bajnok CFR ellen. „Elvégre ők a bajnokok, mi pedig inkább voltunk esélytelenek a sikerre. Világos, hogy mindent tudunk róluk, de az is egyértelmű volt, hogy a különbséget az apró részletek, a pillanatnyi döntések adják majd. Gratulálok a játékosaimnak, hogy a végsőkig hittek a lehetőségben, még a gólt megelőzően is voltak olyanok a kispadon, akik azt mondták, rövid labdával folytassuk, és próbáljuk húzni az időt, de jó, hogy nem így tettek. Mindent beleadtunk, voltak pillanatok, amikor szenvedtünk, de hittünk ebben a győzelemben. Jó évet zárunk, hiszen nagyon jól szerepeltünk az alapszakaszban. Így boldog ünnepekben lesz részünk, de ez akkor is így lett volna, ha kikapunk. Szeretném azonban, ha január 1-jétől is ugyanolyan jók lennénk, mint voltunk ebben a hónapban. Boldog ünnepeket kívánok mindenkinek, focistáknak és szurkolóknak egyaránt!” – mondta Marius Măldărășanu.

Sikerével Hermannstadt megelőzte a Sepsi OSK-t, így a felsőházi szereplést érő hatodik helyen töltheti a téli szünetet. A bajnokság 2023. január 21-én folytatódik.

Fotó: a Kolozsvári CFR 1907 közösségi oldala

Eredményjelző

Szuperliga, 21. forduló: FC Voluntari – Konstancai FCV Farul 1-1, Sepsiszentgyörgyi Sepsi OSK – Kolozsvári FCU 2-1, CSU Craiova – Chindia Târgoviște 3-0, Campionii FC Argeș Pitești – CS Mioveni 2-2, Petrolul 52 Ploiești – Universitatea 1948 Craiova 1-1, Aradi UTA – Bukaresti Rapid 1923 1-1, Bukaresti FCSB – Botosáni FC 1-0, Kolozsvári CFR 1907 – Nagyszebeni Hermannstadt 0-1.

Jegyzőkönyv

Szuperliga, 21. forduló: Kolozsvári CFR 1907 – Nagyszebeni Hermannstadt 0-1 (0-0).
Kolozsvár, Dr. Constantin Rădulescu stadion, vezette: Andrei Chivulete.
Gólszerző: Bejan (90+6.).
Sárga lap: Kolinger (43.), Camora (90+3.), illetve Letica (79.).
Kiállítva: Kolinger (90+5.).
CFR 1907: Scuffet – Manea (88. Braun), Kolinger, Yuri, Camora – Deac (81. Yeboah), Boateng, Cvek (88. Mistrati), Bîrligea – Malele, Janga (46. Roger).
Hermannstadt: Letica – Butean, Bejan, Antoche, Opruț – Biceanu (78. Răuță), Mino, Oroian (59. D. Iancu) – Medina (59. (I. Petrescu), Paraschiv, Balaure (83. Babic).

A bajnokság állása

1. FCV Farul	21	13	6	2	42-19	45
2. CFR 1907	21	14	2	5	34-19	44
3. FCSB	21	11	5	5	36-25	38
4. Rapid 1923	21	11	5	5	27-19	38
5. CSU Craiova	21	11	5	5	27-21	38
6. Hermannstadt	21	9	6	6	26-20	33
7. Sepsi OSK	21	9	5	7	35-17	32
8. Petrolul 52	21	9	3	9	21-24	30
9. Voluntari	21	6	8	7	19-20	26
10. U 1948 Craiova	21	6	5	10	21-24	23
11. CFC Argeș	21	6	5	10	17-30	23
12. Chindia	21	5	6	10	22-30	21
13. Botosán	21	4	9	8	17-34	21
14. Kolozsvári FCU	21	4	7	10	14-23	19
15. UTA	21	4	7	10	18-29	19
16. Mioveni	21	1	6	14	13-35	9

Rövidre zárták az argentin csapat utcai ünneplését

Helikopterrel menekítették ki Messiéket

Hazaérkezett a katari világbajnokságról az aranyérmes argentin labdarúgó-válogatott.

A csapatot szállító repülőgép helyi idő szerint hajnali 3 órakor landolt Buenos Airesben, s elsőként – a vb-trófeával a kezében, nyakában az éremmel – Lionel Messi szállt ki belőle, oldalán a szövetségi kapitány Lionel Scalonival. A játékosokat vörös szőnyeg várta a légikikötőben.

Az éjszakai időpont ellenére szurkolók ezrei tolongtak a helyszínen, hogy egy pillantást vethessenek a vb-hősökre, akik a vasárnapi döntőben 11-esekkel legyőzték a 2018-ban bajnok franciákat. Argentína 36 év után nyert ismét futball-világbajnokságot.

Az együttest a La Mosca rockbanda is köszöntötte, amely eljátszotta a Mucachos (Férfiak) című számot, Katarban ez volt az argentinok vb-himnusza.

A csapat kedden délelőtt a főváros szívében ünnepelte a diadalt, ahol a vasárnapi finálé után is milliós tömeg gyűlt össze. Alberto Fernández elnök munkaszüneti napot hirdetett, hogy az ország szabadon ünnepelhesse a győzelmet. Ennek megfelelően mintegy 4-5 millió ember özönlött az utcákra, hogy bálványaik közelében lehessenek, a hatóságok pedig kénytelenek voltak felhívást közzétenni, hogy többen ne menjenek, mert nincs hely.

Az argentin válogatott délelőtt elhagyta az ezeizai bázist, és Buenos Airesen át útnak indult, hogy együtt ünnepelje a világbajnoki címet az emberekkel, akik már korán az utcára vonultak. Helyi idő szerint 11.45-kor a nyitott tetejű autóbusz kigördült a szövetség székházának parkolójából. A csapat tagjai válogatott mezben feszítettek, amelyre felkerült a harmadik vb-sikert jelképező újabb csillag. A busz hátsó részében a csapat vezéregyéniségei, Leandro Paredes, Rodrigo De Paul, Lionel Messi, Ángel Di María és Nicolás Otamendi ültek.

A Clarin és az Ole szerint biztonsági okokból a nyitott tetejű busz nem haladt el az Obeliszk és az argentin elnöki hivatal, a Casa Rosada épülete mellett. Nem is volt hiábavaló az elővigyázatosság, az ünneplő tömegből így is többen megpróbáltak közel kerülni kedvenceikhez. Volt, aki megpróbált felmászni a buszra, mások egy hídról igyekeztek ráugrani, amikor a gépjármű alatta haladt el. Nyolcan meg is sérültek. Ezért a hatóságok úgy döntöttek, hogy a játékosokat helikopterekre ültetik át, és visszaviszik a válogatott ezeizai bázisára.

Az Obeliszknél este összetűzések is voltak, amikor a rendőrök megpróbálták evakuálni a tömeget a Köztársaság térről. Legalább 21 rendfenntartó megsérült, amikor a szurkolók kövekkel és üvegekkel dobálták őket. Az incidensek nyomán 14 embert letartóztattak.

Fotó: a FIFA World Cup közösségi oldal

Negyvenkétmillió dollár a vb-győzelemért

A katari labdarúgó-világbajnokságon győztes argentin válogatott 42 millió dollárt is nyert a legrangosabb futballtrófea mellett.

A The Athletic kimutatása szerint a torna összdíjazása 440 millió dollár volt, a csoportkör után búcsúzott csapatok 9 millióval gazdagodtak. A nyolcaddöntős válogatottak 13 millió, a nyolc között elvérző együttesek pedig 17 millió dollárral vigasztalódhattak. Az elődöntő vesztesei közül a végül negyedik Marokkó 25 millió, a bronzérmes Horvátország pedig 27 millió dollárt kapott. A drámai finálét elbukó franciák 30 millió dollárral térhetnek haza, négy évvel ezelőtt világbajnokként 38 millió dollárt tehettek zsebre.

Azt nem lehet tudni, hogy az argentinok pontosan milyen arányban osztoznak a pénzdíjon, négy évvel ezelőtt a francia játékosok között a teljes jutalom 30 százalékát osztották szét, ez fejenként több mint 350 ezer dollárt jelentett.

A világbajnokságok történetében először 1982-ben osztottak pénzdíjat is, akkor a győzelemért járó jutalom 2,2 millió dollár volt.

Érdekesség, hogy gigantikus pénzösszegeket megmozgató profi amerikaifutball-liga (NFL) előző idényében a Super Bowl-győztes Los Angeles Rams játékosai fejenként 150 ezer dollárban részesültek, a baseballban (MLB) bajnok Houston Astros sportolói 440 ezer, az észak-amerikai kosárlabda-bajnokságban (NBA) tavaly győztes Milwaukee Bucks kosarasai pedig 270 ezer dollárt kaptak.

Lionel Messi megelőzte a „világrekorder tojást”

Rekordot döntött az Instagram közösségi oldalon Lionel Messi, a friss világbajnok argentin labdarúgó-válogatott csapatkapitánya.

A 35 éves sztár vasárnap egy olyan fotót tett közzé, amelyen a vb-trófeával a kezében ünnepel, és kedd délelőttig 56,2 millió lájkot kapott.

Ezzel a Paris Saint-Germain csatára megelőzte az eddigi csúcstartó „világrekorder tojás” című bejegyzést, amely 2019. január 4-én került fel az Instagramra bevallottan azzal a céllal, hogy világcsúcsot javítson. A tyúktojásra eddig 55,9 millió kedvelés érkezett.

A torna legjobbjává választott Messi a katari döntőben 26. vb-mérkőzésén lépett pályára, ezzel megdöntötte a német Lothar Matthäus 25-ös rekordját.

Jó tanácsok sízőknek

Tekintettel arra, hogy megkezdődött a sízezon, a Salvamont országos szolgálata fokozott figyelmet fordít az üdülőtelepeken levő sípályákra. Naponta a helyi és a megyei egységek kötelékében szolgáló mintegy 500 hegyimentő 90 központban és bázison teljesít állandó szolgálatot. Néhány jó tanács azoknak, akik ebben az időszakban a téli sportolást választják:

1. Az önök súlyának és a felkészültségüknek megfelelő technikai feltételekkel és kötésekkel ellátott téli sífelszerelést válasszanak.

2. Legyenek elővigyázatosak, sízzenek óvatosan az első lesikláskor a pályákon, mert a felkészültségük, az edzettség szempontjából nem ott folytatják a téli sportolást, ahol az előző idényben abbahagyták, szükség van egy kis alkalmazkodási időre.

3. Legyenek tekintettel más sízőkre is, ne veszélyeztessék mások életét, ne okozzanak balesetet.

3. A lesiklás sebességét és a sízési stílust igazítsák a felkészültségükhöz, sítudásukhoz, a saját fizikai állapotukhoz, a hó minőségéhez, legyenek tekintettel a pálya nehézségi fokára, és vegyék figyelembe az időjárási viszonyokat, valamint a sípálya telítettségét.

4. Válasszanak megfelelő útvonalat, hogy ne veszélyeztessék megálláskor a pálya alján várakozó sízőket.

5. Kerüljék ki nagy ívben az önök előtt haladó sízőt, hogy ne érje társukat meglepetésszerűen a manőver.

6. A sípálya átszelésekor vagy lesiklás előtt figyeljék meg a pálya forgalmát, és csak akkor induljanak el, ha megbizonyosodtak arról, hogy nem veszélyeztetik a pályán levőket.

7. Ne álljanak meg a pálya közepén, a szűkebb vagy félreeső szakaszokon. Amennyiben leesnek, igyekezzenek minél előbb elhagyni a pályát, hogy ne okozzanak balesetet.

8. Sí nélküli fel- és legyalogláshoz kizárólag a pálya szélét használják.

9. Figyeljék a sípályák következő jelzőtábláit (irányjelző, széljelző): Ne sízzenek az erdőben! Tilos a szánkózás! Ne közlekedjenek a sípályán!

10. Tartsák be a sípályák nemzetközi nehézségi fokozati jelzéseit: zöld – nagyon könnyű, kék – könnyű, piros – közepes, fekete – nehéz.

Fotó: Szilágyi Levente

11. Ne használjanak a lesikláshoz improvizált eszközöket: nejlonzacskót, műanyag fedőket, amelyeket nem lehet irányítani, és emiatt balesetveszélyesek.

12. Balesetkor értesítsék a helyi hegyimentő szolgálatot az országos diszpécserszámon (0725-826-668), vagy a 0Salvamont elérhetőségen, illetve a 112-es sürgősségi hívószámon, a következő információk megadásával: a telefonáló neve, mi történt, hány személyt kell elsősegélyben részesíteni, mikor és hol történt a baleset, hol vannak a sérültek?

13. A mentőcsapat megérkezéséig kerítsék el a baleset helyszínét és a sérültet a sípályán a baleset helyszínétől felfelé, mintegy 5-6 méterre a hóba helyezett, sílécekből kialakított kerítéssel.

14. Takarják be, tartsák melegen a balesetet szenvedettet, és bátorítsák a mentésig.

15. Nagyobb eséskor, balesetkor (csonttörés esetén) ne mozdítsák el a sérültet, és kizárólag orvosoknak, egészségügyi asszisztenseknek vagy a hegyimentőknek engedjék meg, hogy segítsenek a bajba jutotton. A sípályákon gyakoriak a gerincsérülések, ezért a nem orvosi szakértelemmel vagy felszereléssel történő mentés, beavatkozás végzetes lehet.

16. Balesetkor ne használjanak mást, csak sajátos szállítóeszközt (sípályahordágyat), és azt is akkor, ha megfelelően rögzítették a sérültet vagy a sérült testrészt.

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy kizárólag a Salvamont hegyimentő-alakulatoknak van engedélyezett és megfelelő felkészültséggel rendelkező személyzete a hegyi balesetekben sérültek mentésére. Balesetkor értesítsék a hegyimentő-szolgálatot a 112-es sürgősségi hívószámon, a 0372-126-668-as vagy a 0SALVAMONT diszpécserszámokon az országos Vodafone mobiltelefon-hálózaton, illetve a SALVAMONT mobiltelefon-applikációkon keresztül. A hegyimentőszolgálat személyzete azért van, hogy önök biztonságosan töltsék el szabadidejüket a hegyek ösvényein, a sípályákon!

A Maros Megyei Speciális Barlangi és Hegyimentő Szolgálat

A német hatóságok által gyermekeitől megfosztott család ügyében emelt szót a szenátus

Politikai nyilatkozatot fogadott el szerdán a szenátus a román állampolgárok családegyesítés céljából történő hazatelepítésének támogatásáról, egyben felszólította a német gyermekvédelmi hatóságokat, hogy mielőbb hagyják jóvá a Németországban élő Furdui család állami gondozásba vett gyermekeinek Romániába telepítését.

A német gyermek- és ifjúságvédelmi hivatal, a Jugendamt tavaly áprilisban vette állami gondozásba a Walsrodében élő Petre Furdui és felesége, Camelia hét gyermekét, miután a legnagyobb (akkor 15 éves) fiuk azt állította az iskolában, hogy kisebb testvéreit anyjuk rendszeresen testi fenyítésben részesíti. A román média beszámolói szerint a Jugendamt vizsgálata azt is megállapította, hogy a – hetente templomba járó – Furdui szülők „rendkívül vallásosak, és megtagadják gyermekeik hozzáférését mérvadó társadalmi témákhoz”.

A most már 17 éves David a múlt hónapban hazaszökött romániai nagyszüleihez, és azóta – a családdal szolidaritást vállaló tüntetések és petíciók nyomán – a vele egy intézetben lévő két tizenéves húgát is hazaengedték a német hatóságok a romániai rokonokhoz, a három kisebb gyermek azonban továbbra is német állami gondozásban maradt.

A Furdui család romániai rokonai azt állítják, hogy a szülők kéthetente látogathatják két és fél éves kislányukat, két (10 és 12 éves) fiukat pedig egy, a lakóhelyüktől 100 kilométerre lévő gyermekfaluba költöztették, miután rendszeresen hazaszöktek az iskolából. Állításuk szerint velük háromhetente tölthetnek szigorú felügyelet mellett másfél órát a szülők, a Jugendamt azonban megtiltotta számukra, hogy testvéreikről, a nagyszülőkről, a gyámsági perről vagy a hazamenetelről beszéljenek.

A szenátusban szerdán megszavazott dokumentum szerint több hasonló eset került az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) elé, amely rendszeresen túlkapásnak minősítette a gyermekvédelmi hatóságok fellépését, és csak a legritkább esetben fogadta el a gyermekek elválasztását a szülőktől.

A nyilatkozat szerint a külföldön dolgozó román állampolgárok több esetben panaszkodtak diszkriminációra a befogadó országok gyermekvédelmi hatóságai részéről, amelyek szerintük a szülőket ért megalapozatlan vádak miatt nem egy esetben állami gondozásba vették a gyermekeket. A szenátus szerint az ilyen „rendszerszintű problémákat” szóvá tették már a finn, a norvég, a dán, a brit és az osztrák hatóságnál is, az eseti megoldás pedig többnyire az volt, hogy a külföldön – a szülői bántalmazás gyanúja miatt – állami gondozásba vett román állampolgárságú gyermekeket hazaköltöztették a romániai rokonsághoz. *(MTI)*

Hogy is hívnak, édes fiam?

Csütörtöki kimenő
– Sebestyén Mihály rovata –

Minap azzal a kérdéssel keresett föl valaki – vannak emberek, akiket ez komolyan foglalkoztat –, hogy miféle szocialista, avagy szovjet típusú elnevezések, utcanevek, vagy egykori gyárak és üzemek „védszentjeinek” aurája és emlékezte maradt fönn a köznyelvben. Abban, amit szülővárosom bús népe beszél, mond, említ.

A kérdés nem volt új számomra, hiszen az elmúlt időkben sokszor foglalkoztatott a nevek világa. És ha számba veszem, mi maradt és mi változott, akkor a mérleg egyáltalán nem pozitív, ami a mi jelenlétünket illeti az ún. szimbolikus térben.

Ugyanis megváltoztatott nevű, avagy újonnan nyitott utcák, ha magyar vonatkozásúak – nincsenek a városközpontban, az egy Márton Áront kivéve. A Teleki Sámuel vagy Nagy Pál festő, hogy csak a helyi vonatkozásúakat említsem hamarjában, a város fejlesztett, terjeszkedő külterületein kapott helyet. Nem kevés tanácsi csatározás után. Van, aki ilyenkor reám szól, örüljünk annak, hogy legalább ennyit elértünk.

A javasolt, elfogadott nevek legtöbbje jellegtelen, semmitmondó, nem helyspecifikus, bármelyik hazai városban előfordul, és akár el is felejthető, összezavarható vagy felcserélhető. Olyanokra gondolok, mint Moldva, Kovászna, Hargita, Toplica, Szorgalom, Asztalos, Munka, Săvineşti…

Hopplá, itt megtorpantam. Hiszen jelentőségében ez a moldvai iparváros ma már aligha érdemelné meg, hogy róla egy egész negyedet elnevezzenek (a valamikori árva külvárosi utcából kifolyólag), hacsak arra nem gondolunk, hogy ez a szocialista iparosításnak még a gyorgyudézsi időkből köszönhette elnevezhetőségét, a városi névadó bizottsága és a pártideológia elgondolása szerint. Tehát funkciója az volt, hogy a lakosságot, az ott lakókat, az oda címzett levelek íróit és címzettjeit folytonosan emlékeztesse a neonfényes szövőgyárra és a körötte felmagzott városra, na meg Nadia Comănecinek – a tornászat világbajnoka talajon és rúdon, szárazon és vízen – ott volt alkalma megszületni egy szép új, szocialistán frankó szülőotthonban. Ámbátor ezzel a Săvineşti-tel történt aztán egy kis zűr. Ugyanis a város a Ceauşescu-érában – tehát az alapító atya halálát követő uralomváltásban és diktatúrában – éppen a Gheorghiu-Dej nevét kapta meg, olyan típusú lett, mint Sztálinváros, Leninváros, Karl Marx Stadt. Aztán 1989 után visszaadatott néki az eredeti településnév. Közben Nadia is megpattant, és az USA-ban lett háziasszony/edző és legenda.

Szóval vannak még ilyen rejtett elnevezések, melyek a megbukott rendszerre emlékeztetnek. Például a Kriza János (néprajzgyűjtő, mellesleg egykor unitárius püspök is) utcát Bobâlna-Bábolnára mázolták át. Ne gondolj a híres bábolnai ménesre, kedves olvasó, hanem az 1437-ben kirobbant erdélyi parasztfelkelésre. Amely Erdély északi felét megmozgatta, parasztháború volt a javából, s azt a féktelen püspöki pénzéhség és kizsákmányolás okozta. Vagyis a marxista felfogás szerint az osztályharc. Ami ugyanis a kommunista ideológia szerint a történelem mozgatóereje volt. (Más folyamatok kevésbé vagy egyáltalán.) Ez volt a kedvenc vesszőparipája Ştefan Pascu kolozsvári elfogult történésznek, aki mellesleg a BB egyetem rektora is volt. És a párt kegyeltje. Hivatalos megmondója a múltnak. Nos, annyira megmondta a magáét, hogy még szegény Budai Nagy Antalnak sem kegyelmezett, pedig róla Kós Károly is írt egy jó drámát, hanem amikor felvették a Pártba, akarom mondani a tankönyvekbe, már Anton cel Mare din satul Buda lett a neve. Na, azért nálunk, Vásárhelyfalván megmaradt a neve, és van Budai Nagy Antal utca és tömbházi negyed. Az egyszerű magyar meg örül, mert ez egy magyar nevű negyed, szemben a Tudorral vagy a Novi héttel. Ebben a becézetben bizonyára sejted, hogy a November 7-e rejtőzik. Így nevezték el a Szentgyörgy utca külső szakaszát, és tartották meg a nevét akkor is, amikor már senki nem ünnepelte nálunk a Nagy Októberi Szocialista Forradalmat. És a szovjet megszállást. És ugyanígy jártunk volt Vlagyimir Iljiccsel is, aki a Szentgyörgy utca első felét birtokolta. Nem is szólva a Szovjet Hősök teréről, amely igazi soknevű központi találkahely volt: Deák Ferenc, Ugron Gábor, Albina, Unirii (Egyesülés), Szovjet Hősök, hogy most a Győzelemé legyen. Mert még kísért az Iliescu-féle meghatározás: 1989-ben forradalom zajlott nálunk. Nem rendszerváltás. Uralomcsere. Vagy rekapitalizáció. (Előbb-utóbb a decemberi ügy is más nevet nyer. Ahogy annak idején augusztus 23. is sokszor öltött más ruhát vagy álarcot.)

És eltűntek a dátumnevek: Május elseje, Augusztus 23., December 30-a, Március 6. (Groza-kormány), Március 8., hogy helyet adjanak az újabbaknak: December 22., 1918. December 1. (Ez utóbbi útvonal is sokszor cserélt fedőnevet. Volt ám Szántó, Teleki Mihály, Koronkai, Újvárosi, Agricultorilor, I. G. Duca, Malinovszkij, Hosszú, míg megállapodott a gyulafehérvári nagygyűlésnél.) Maradt az Onesti, Rovinari – a szocialista iparosítás és akarnokság emlékei.

Szóval már a rendszerváltás előtt felgyorsult, a hatvanas évek derekára eltűntek Vásárhelyről az afféle utcanevek, mint Sztálin, Malinovszkij (II. Ukrán front), Pavlov, Puskin, Gorkij, Marx Károly (mai neve Kárpátok sétány), a gyárak védjegyei Encsel Mór, Bernáth Andor, Simó Géza, Lázár Ödön (ebből még park is volt), Ciocanul (Kalapács), és helyette megjelentek a rövidítések, amelyek önálló szavakká gömbölyödtek. És ahol a változást megtették, ott mindenütt megindult a romanizálás is. 89’ után felgyorsult, illetve sikerült elhelyezni nagyobb küzdelmek árán „kakukktojásokat”. Sőt, isten bocsá’, köztéri szobrokat is. Meg kellett változtatni a város jellegét. El kellett törölni még az emlékezetét is a Magyar Autonóm Tartománynak, amely szovjet kreatúra volt. Mellesleg szólva. Nem én állítom, hanem Stefano Bottoni, aki egy egész könyvet szentelt az ügynek (Sztálin a székelyeknél.) Ő most firenzei egyetemi tanár. Mi meg Vásárhelyen nyugdíjasként a (romániai) neokapitalizmus farvizein és a szeméthalmok társaságában elmélkedünk erről-arról. Hetente egyszer.

Folytatódik az Angyalok a városban gyűjtőakció

Száz lélek, száz kabát címmel hirdetett adománygyűjtő akciót az Angyalok a Városban Egyesület. E meghirdetett célnak megfelelően sikerült 100 marosvásárhelyi hányatott sorsú gyereknek egy-egy meleg télikabátot vásárolni, amelyet az üzletben a gyerekek választottak ki maguknak. A megajándékozott száz gyereket öt különböző szociális egyesület és alapítvány jelölte ki. Az akció karácsonyig tart. Aki még adományozna, megteheti a Kovács, az Eldi, a Timko és a Diószegi kenyérüzletekben, a Domenelben és a Fazakas hentesáruboltokban, vagy átutalhatja az összeget az Asociaţia Îngeraşii Orasului – Angyalok a Városban Egyesület RO76BREL0002003194980100 számú bankszámlájára.

A szórványbentlakás hőközpontjára gyűjtenek

A nagysármási szórványbentlakás a magyar állam jóvoltából kellemes, meleg otthont biztosított azoknak a mezőségi gyermekeknek, akik olyan településeken élnek, ahol már megszűnt a magyar iskola. Általában nehéz sorsú, sokgyermekes családokból származnak, amelyekben nincsen lehetőség arra, hogy távolabbi települések iskolájába küldjék őket anyanyelvükön tanulni. A fűtést, meleg vizet biztosító központ elromlott, az alapítvány anyagi lehetőségei azonban szűkösek. Aki szeretné, hogy fennmaradjon a bentlakás, és ne haljon ki a magyar szó a Belső-Mezőségen, lehetősége szerint hozzájárulhat egy új kazán megvásárlásához a helyi református egyházközség tulajdonát képező épületbe. A támogatást a következő címre lehet eljuttatni: Fundaţia Kallós Zoltán. RO91BTRL01301205D49867XX, Banca Transilvania ClujNapoca, Swift code: BTRL RO22, donaţie pentru internatul Sărmaşu.

A város segít – élelmiszergyűjtés

A város segít mottóval indított nehéz anyagi helyzetben lévők számára adománygyűjtést a Marosvásárhelyi Rádió és a Divers Egyesület. A kezdeményezők több mint kétszáz hátrányos helyzetű gyermeket és idős személyt szeretnének megóvni a téli hónapok alatt fenyegető élelmiszerhiánytól, ugyanakkor ízletes karácsonyi ebédet is biztosítanának nekik. A cégeket és magánszemélyeket arra kérik, hogy amennyiben tehetik, csatlakozzanak a jótékonysági akcióhoz, tartós élelmiszerrel, édességgel és gyümölccsel, a meleg ételre fordítandó pénzadományokkal, illetve tisztálkodási cikkekkel lehet támogatni a rászorulókat. Az adományok az Avram Iancu u. 29. szám alatt adhatók le naponta 10–13 és 18–19 óra között, január 15-ig. Bővebb tájékoztatás a 0265-311-727-es telefonszámon. Pénzadományt a RO48PIRB2800710681001000 bankszámlára lehet utalni vagy online a https://divers.org.ro/ asociatia-divers/donatii internetes oldalra.

Feltételezett pénzhamisítóknál tartottak házkutatást

A marosvásárhelyi rendőrség szervezett bűnözés elleni brigádja a rendőrség és a csendőrség különleges alakulatainak segítségével a marosvásárhelyi ügyészség kérésére házkutatást tartott olyan személyeknél, akiket azzal gyanúsítanak, hogy eurót hamisítottak és hoztak forgalomba. 2022. november 20-án egy személy 1100 euróért vásárolt egy mobiltelefont, amelyet 22 darab 50 eurós bankjeggyel fizetett ki, amelyek hamisnak tűntek. A rendőrség egy 30 és egy 36 éves férfit gyanúsít. Bűntárgyként lefoglalták a telefont és a szóban forgó bankjegyeket, a gyanúsítottakat 24 órás őrizetbe helyezték. A házkutatás során több tárgyat foglaltak le, amelyek bizonyítékként szolgálhatnak a további vizsgálatban – tájékoztatott a rendőrség sajtóosztálya.

Tánczos Barna: az ivóvíz- és szennyvízhálózatok bővítésére pályázhatnak a 2000 lakosnál többet számláló agglomerációk

„A helyreállítási alapból egymilliárd euróval támogatjuk a települések ivóvíz- és szennyvízhálózatának kiépítését és bővítését. A kis jövedelmű családok csatlakoztatását és a kis települések szennyvízkezelését támogató pályázatok után ma elindítjuk a harmadik kiírásunkat is. A 2000 lakosnál többet számláló agglomerációk a víz- és csatornahálózatok bővítésére pályázhatnak. A pályázat célzottan annak az 1219 településnek szól, amelyeket belefoglaltunk az uniós irányelveknek való gyorsított megfelelési tervbe. A cél az, hogy növeljük a lakosság hozzáférését a korszerű vízszolgáltatáshoz, ezzel teljesítve az erre vonatkozó uniós előírásokat is” – jelentette ki Tánczos Barna környezetvédelmi, vízügyi és erdészeti miniszter.

A kétezer fősnél nagyobb településeken a víz- és csatornahálózatok bővítésére 600 millió eurót különített el a szaktárca a helyreállítási alapból (PNRR). Ugyanakkor megteremtette annak a lehetőségét, hogy egy ennél 30 százalékkal nagyobb összegre, azaz 780 millió euróra kössön finanszírozási szerződéseket, így biztosítva, hogy minden rendelkezésre álló támogatást felhasználnak. Egy pályázat maximum 15 millió euró értékű lehet.

A vissza nem térítendő támogatásra az önkormányzatok, az általuk létrehozott közösségi fejlesztési társulások, a regionális vagy helyi közüzemi vízszolgáltatók, valamint az előbbiek társulásai pályázhatnak. A program keretében mintegy 1600 kilométer vízhálózat és 2500 kilométer csatornahálózat építését teszik lehetővé. *(RMDSZ-tájékoztató)*

Támogatásban részesülhetnek a zöldség- és gyümölcstermesztők

Első házként szavazta meg a szenátus azt a jogszabálytervezetet, amely állami támogatásban részesítené azokat a mezőgazdasági termelőket, amelyek zöldség-, gyümölcs- és krumplitermesztéssel foglalkoznak. Turos Lóránd Szatmár megyei szenátor, az RMDSZ szenátusi frakcióvezetője kiemelte: „A világjárvány és az árak növekedésének eredményeként ezek a vállalkozások gazdaságilag nehéz helyzetbe kerültek. Fontos, hogy támogassunk minden olyan kezdeményezést, amely által a mezőgazdaságban tevékenykedő cégek, kisvállalkozások, családi vállalkozások, illetve szövetkezetek támogatásban részesülhetnek.”

A jogszabály értelmében a támogatás mértéke a forgalmazott termelés értékének húsz százaléka lehet. Eszerint engedélyezett természetes személyek (PFA), egyéni vállalkozók (ÎI), családi vállalkozások számára a támogatás éves felsőhatára 100 ezer euró, szövetkezetek és termelői szervezetek esetében 300 ezer euró. Mindez a termékek csomagolására, címkézésére, raktározására és szállítására fordítható. A támogatás negyedéves részletekben kerül folyósításra, hároméves periódusra igényelhetik a krumpli-, zöldség- és gyümölcstermesztők.

Fejér László-Ödön Kovászna megyei szenátor, a szenátus mezőgazdasági bizottságának tagja rámutatott: „Minden olyan intézkedést támogatunk, amely által a hazai termelőket segítjük, a többi között azzal a céllal, hogy az emberek helyben megtermelt termékeket fogyasszanak.”

A jogszabálytervezet esetében a végső döntést a képviselőház hozza meg, majd az államelnöki kihirdetést követően léphet hatályba. *(RMDSZ-tájékoztató)*

Marosvásárhelyi Rádió Románia
www.marosvasarhelyiradio.ro
96 FM
106,8 FM
1323 AM

Üzleti sikereinek titka:
a jó REKLÁM!
Hirdessen a NÉPÚJSÁGBAN
Maros megye legnépszerűbb napilapjában!

A Dicsőszentmártoni Adó- és Pénzügyi Osztály közleménye

2023. január 5-én 12 órai kezdettel az intézmény Köztársaság utca 30. szám alatti székhelyén

nyilvános árverést szervez

az alábbi ingó javak értékesítésére:

1) De Rema Ta 12 Schlottmann típusú kamion-utánfutó, 2007-es gyártmány, kikiáltási ár 16.320 lej; az ár nem tartalmazza a héát.

2) De Rema Zanot Tap-105 típusú kamion-utánfutó, 2006-os gyártmány, kikiáltási ár 16.320 lej; az ár nem tartalmazza a héát.

3) Wiese Ta 18SP típusú kamion-utánfutó, 2007-es gyártmány, kikiáltási ár 17.432 lej; az ár nem tartalmazza a héát.

A pénzügyi eljárási törvénykönyvre vonatkozó 2015. évi 207-es törvény 250. cikkelye 4. bekezdésének i) pontjánál szereplő előírások értelmében felkérjük mindazokat, akik valamilyen címen jogot formálnak a meghirdetett ingóságokra, hogy értesítsék erről a végrehajtót az árverés időpontja előtt.

A fent említett jogszabály 250. cikkelye 4. bekezdésének j) pontja, valamint 7. bekezdése értelmében a liciten való részvételhez az ajánlattevők legalább egy nappal az árverést megelőzően nyújtsák be a következő iratokat: a vásárlási ajánlatukat, a kikiáltási ár 10%-át kitevő részvételi díj kifizetését igazoló iratot – a pénzt a Dicsőszentmártoni Kincstárba az IBAN RO02TREZ479506701XXXXXXX számlára kell átutalni, címzett a Maros Megyei Közpénzügyi Hivatal, Dicsőszentmártoni Adó- és Pénzügyi Osztály, adószám 4322696 –, vagy banki garancialevelet a kikiáltási ár 10%-át kitevő összegről, az ajánlattevőt képviselő személy nevére meghatalmazást, romániai jogi személyek a Cégbíróság által kibocsátott bejegyzési okirat másolatát, külföldi jogi személyek a bejegyzési okirat román nyelvű fordítását, romániai magánszemélyek a személyazonossági igazolvány másolatát, ahhoz, hogy a megszabott helyen és időben részt vehessenek az árverésen.

Az árverésről szóló közlemény kifüggesztésének időpontja: december 22.

A közleményt kifüggesztik a Dicsőszentmártoni Adó- és Pénzügyi Osztály, a Küküllőszéplaki Polgármesteri Hivatal, az adós cég székhelyén, és megjelenik a Közpénzügyi Minisztérium weboldalán is.

Bővebb felvilágosítás a székhelyen, az adóbegyűjtő és végrehajtói irodában (Kerekes Ioan ellenőr) vagy a 0265/443-312-es telefonszámon.

Kaisser Adriana osztályvezető

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

ADÁSVÉTEL

ELADÓ kövér disznó. Tel. 0740-463-935. (18030)

ELADÓ Samsung LED, HD, 80 cm-es televízió Netflix-, YouTube- stb. hozzáférhetőséggel, jutányos áron. Tel. 0748-461-481. (18204)

MINDENFÉLE

VÁLLALUNK: tetőjavítást, meszelést, festést, szigetelést, bármilyen kisebb javítást. Tel. 0756-596-889, Bence. (18049-I)

MEGEMLÉKEZÉS

Kegyelettel és fájó szívvel emlékezünk december 22-én a szeretett férjre, édesapára, nagyapára, a nyomáti születésű

ifj. GYÖRGY KÁROLY

volt marosvásárhelyi lakosra halálának 30. évfordulóján.

Emlékezünk a felejthetetlen testvérre, a nyárádszentmártoni

NAGY FERENCRE

halálának 2. évfordulóján.

Szép emléküket szívünkben őrizzük.

Emlékük legyen áldott, nyugalmuk békés!

György Veronika és családja.

(18179-I)

ELHALÁLOZÁS

„A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, a hitet megtartottam.”

(2 Tim. 4,7)

Szomorú szívvel, de Isten akaratát elfogadva tudatjuk, hogy

id. TÓTH ISTVÁN

(Pista bácsi)

életének 88. évében, 2022. december 20-án rövid szenvedés után eltávozott a földi életből, hazatért a Jóistenhez.

Hálát adunk Istennek, hogy nekünk ajándékozta őt, fáradhatatlan szolgálatát, szerénységét és mindazt a jót, amit földi élete során tett.

Virrasztást tartunk a kutyfalvi ravatalozóban 2022. december 22-én, csütörtökön 16 órakor.

Temetése 2022. december 23-án, pénteken 13 órakor lesz a kutyfalvi temetőben.

A Jóisten, akiben hitt és remélt, adjon neki örök boldogságot az ő országában, ahol hitünk szerint majd viszontlátjuk őt.

A gyászoló család. (18223-I)

radio.kptv.ro
KPTV
THE ROCK STATION
radio.kptv.ro

Spălătorie și detailing auto
Beltrand
autómosó és -kozmetika
– külső-belső tisztítás
– kárpittisztítás, polírozás, viaszozás
Marosvásárhely
Predeal u. 97 sz.
Telefon: 0265/223-902
0740-393-060

Az APICOLA KFT. üzleteiben

• Marosvásárhely, 1918. December 1. út 35. szám
• Szászrégen, Stadion utca 14. szám

előnyös áron vásárolhat akác- vagy vegyes mézet, pollent, méhpempőt, propoliszt.
Kozmetikumok bő választékát, táplálékkiegészítőket, valamint gyógyteákat is talál nálunk.
Ne habozzon, termékeink természetesek, a minőség garantált!

Áldott karácsonyt, boldog új évet kíván

Cristina Cojocaru mérnök,
APICOLA-igazgató, élelmiszeripari szakértő